

nr. 7
2019

HANDGRANAT FMV har utvecklat granat med säkrare tändfunktion.

FÖRDJUPNING Det dödliga våldet i Mali fortsätter att eskalera.

TROSOR Nya underkläder till kvinnor i Försvarsmakten.

OFFICERSTIDNINGEN

För dig som är medlem i Officersförbundet

www.officersforbundet.se

I väntan på flygtid

➤ Helikopter 14 är ett efterlängtat tillskott i Försvarsmaktens helikopterflotta. Men hos 1:a helikopterskvadronen i Luleå, där piloten Dennis Olsson och teknikern Tom Vidmark arbetar, står många helikoptrar på marken och väntar på reservdelar och uppgraderingar till slutversioner.

Analys: Tio år sedan tvåbefälssystemet återinfördes

ROBUSTA

AUTOMATKARBINER

FRÅN CZ

- En automatkarbin av högsta kvalité som är utformad för att tillgodose de mest krävande användarna- från specialförband (SF) till reguljära enheter med uppgifter både nationellt och internationellt.
- Ett mycket tillförlitligt och hållbart vapen under alla slags fältförhållanden som är väl beprövat av både NATO och EU länder i olika internationella insatsmiljöer.
- Passar alla typer av soldater och sjömän (män och kvinnor).
- Låg vikt och kompakt konstruktion som ger enkel och snabb hantering.
- Vapnet har en grundkonstruktion som möjliggör anpassning till olika val av kalibrar.
- Vapnets olika handgrepp passar både höger och vänsterskyttar.

CZ **BREN 2**
CAL. 5,56 × 45 NATO
8", 11", 14"

CZ **BREN 2**
CAL. 7,62 × 39
9", 11", 14"

CZ **BREN 2 BR**
CAL. 7,62 × 51 NATO

FOR THOSE
WHO KNOW

 CZfirearms

 #CZguns

info@czub.cz

czub.cz

Förbundsordföranden:

Läs mer!
Förbundsnytt
hittar du på sidorna
44-50.

Tuff tillväxt väntar

Några dagar innan du får detta nummer i brevlådan överlämnade Försvarmakten sitt beräkningsunderlag inför den försvarspolitiska proposition som ska ligga till grund för försvarsbeslut 2021-2025. Hur detta underlag till sist ser ut kan jag därför i skrivande stund inte sia om. Men, några reflektioner på temat framtida försvarsanslag kan jag ändå drista mig till.

EN TILL SYNES enig Förvarsberedning splittrades i våras på mållinjen. De partier som kanske egentligen var de främsta förespråkarna av rapportens innehåll hoppade av, då regeringen inte ville garantera finansieringen av förslagen. Detta följdes av en finansminister som gick ut och pratade om "andra samhälleliga behov" i sann Fredrik Reinfeldtsk anda (vi minns alla det famösa uttalandet om "försvaret som ett särintresse"). Och sedan, uppdraget från regeringen till Försvarmakten att ta fram ett beräkningsunderlag. Men då utifrån en rad ekonomiska alternativ lägre än beredningens föreslagna. Och detta bara kort innan regeringen tillsammans med samarbetspartierna Liberalerna och Centern ändå kom fram till att Förvarsberedningens anslagsökning trots allt var den som skulle gälla. Trodde vi. För snart kom det fram att överenskommet försvarsanslag inte var uppräknat och värdesäkrat, det vill säga värt mindre än vad beredningen föreslog. Snurrigt? Det är du inte ensam om att tycka.

OKTOBERBAD Försvarmakten, helt berättigat, om ett förtydligande från regeringen. Vilka summor ska man egentligen utgå ifrån? Frågan är om de fick något svar. För än så länge verkar det stå skrivet i stjärnorna exakt vilka tillskott Försvarmakten kan räkna med de kommande åren, trots den förment politiska enigheten kring Förvarsberedningens slutsatser.

Att denna osäkerhet tillåts fortgå är allvarligt. Försvars-

beredningens slutrapport är väl genomarbetad och Officiersförbundet står i stort bakom de slutsatser beredningen drar. Men, det som föreslås i beredningen är ett lägsta värde, inte ett tak. Att genom ekonomiska fultkalkyler nagga på de överenskomna tillskotten riskerar torpedera hela korthuset.

Om finansieringen fullt ut fullföljs (låt oss ändå hoppas att våra politiker tar sitt förnuft till fånga) är det naturligtvis mycket positivt. Men vi ska inte hymna. Att tillväxa i den takt och omfattning som föreslås kommer att bli tufft. Med rådande personalsituation kommer det att innebära

oerhört hårt jobb de kommande åren, möjligen alltför hårt. Men med målet att öka, att bygga upp och att återta det vi förlorat, tror jag ändå att många av oss är beredda att sätta in den där extra växeln.

»Att genom ekonomiska fultkalkyler nagga på de överenskomna tillskotten riskerar torpedera hela korthuset.«

MEN VISAR DET sig att satsningarna

inte fullföljs, att vi får jobba hårdare, men ändå inte ges möjlighet att nå dit vi bör komma, då tror jag missnöjet kommer att bli alltför stort.

Det blir ju nämligen på er som de utblivna satsningarna kommer att slå igenom. I form av nödvändig materiel som inte tillförs, övningar som inte genomförs och, tyvärr mest troligt, en skälig lönesättning och löneutveckling som fortsatt uteblir.

Så, mitt budskap till våra försvarspolitiker är följande: Med Förvarsberedningen lyckades ni enas om något bra. Se nu till att fullfölja detta hela vägen. Allt annat är ett svek mot alla de män och kvinnor som förklarar sig villiga att offra sina liv för skyddet av vår demokrati. Svik dem inte. Och glöm inte bort att de behöver en adekvat lön för sitt arbete, vilket inte finns med i nuvarande förslag. ●

Håller du med?

Kommentera ledaren på vår Facebooksida.

Stockholm, 6 november
Lars Fresker
Förbundsordförande

»MAN KAN SPÅRA ETT VISST MOTSTÅND MOT IDÉN ATT SPECIALISTOFFICERARES HUVUDFUNKTION ÄR ATT UNDERLÄTTA UNGA OFFICERARES KARRIÄRUTVECKLING I HIERARKIN, DÄR DE SKA UTÖVA PROFESSIONELLT CHEFSKAP.«

Christopher Dandeker

16

NYHETER

- 8 | Säkrare tändfunktion till handgranater
- 11 | Nya underkläder till kvinnor är beställda
- 12 | Nytt danskt projekt ska hjälpa PTSD-drabbade veteraner
- 14 | Kritik mot Försvarshögskolans kvalitetssäkringsarbete

FÖRBANDSBESÖK

- 16 | Begränsad tillgänglighet på helikopter 14 hos 1:a helikopterskvadronen i Luleå

ANALYS

- 30 | Officerare och specialist-officerare: Ett nödvändigt partnerskap med friktion

FÖRDJUPNING

- 32 | Det dödliga våldet i Mali fortsätter att öka

MEDLEMEN

- 39 | Anthony Goldsworthy, maskintekniker, HMS Härnösand

INSÄNT/DEBATT

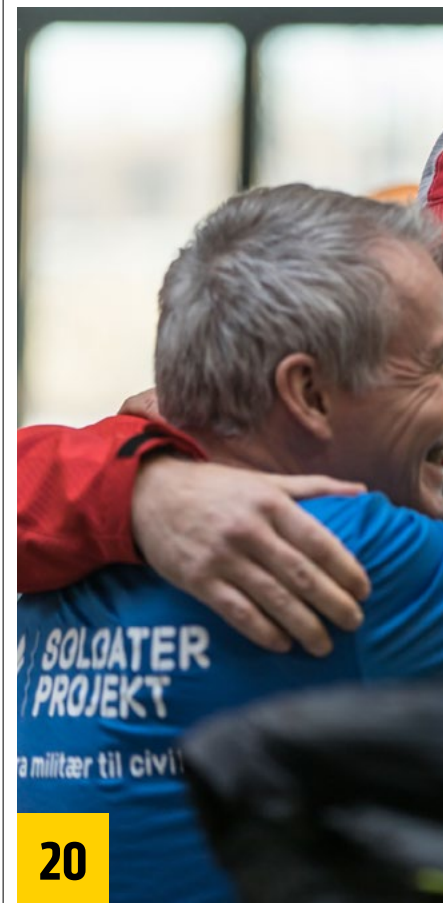
- 40 | "Fredsmässiga felbeteenden skapar en officerskår som vi inte behöver"

KRÖNIKA

- 42 | Cesilia Kabaca Karlsson, grundare av Invidzonen

39

20

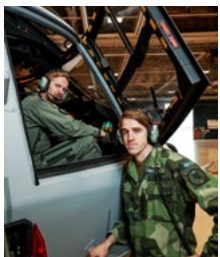
FÖRBUNDSNYTT

- 46 | Ralsförhandlingar och lönearbete – hur ligger det till?
- 48 | Porträttet: Klas Hellström är Officersförbundets yngsta styrelseledamot
- 50 | Fråga förbundet: Samma lön som oerfarna, är det rimligt?

8

OMSLAGSFOTO:
Johan Alp

Detta är inte enbart en rättelse

Jag vill göra en rättelse. I förra numret skrev vi en notis om att Sverige lånar ut torpedsystem 45 till Finland. I all hast råkade vi bilsätta nyheten med en bild på ett annat torpedsystem, nämligen 43.

Detta är något som jag har fått äta upp, minst sagt. Både på Twitter och mejl har jag blivit uppmärksammasad om detta felaktiga bildval av våra läsare. Det är också denna torpedfadäs som rönt mest uppmärksamhet efter förra numret, i ärlighetens namn.

Få har hört av sig kring allt annat vi skrev om, som att arbetsbelastningen på Göta ingenjörregemente, Ing 2, beskrivs som orimlig och att personalen där har gått tungt i flera år. Eller kring den problematik som Försvårshögskolans rektor

Robert Egnell tar upp, nämligen studentunderskottet på officersprogrammet och att det enligt deras prognoser kommer bli stora utmaningar att lyckas rekrytera tillräckligt många kadetter de kommande åren.

Men gällande misstaget med bilsättning av torpedsystemen då. Jo, de har förvisso samma kaliber, båda har propeller, målsökare (dock av äldre modell på Tp43) och är eldrivna, men skiljer sig åt vad gäller färgen på skroven (en något förenklad beskrivning av undertecknad, som är, och det ska också sägas, en lekman när det kommer till torpedsystem).

Våra läsaes syn på detaljer är en välsignelse och ibland, om än faktiskt väldigt sällan, något av en förbannelse på samma gång. Vi kommer däremot aldrig mer ta fel på torpedsystem 45 och 43, det kan jag lova er.

Det är ingen ursäkt, men det är för övrigt så att det är en bild på det äldre torpedsystemet som bilsätter sidan för Tp45 på internets vanligaste uppslagsverk.

Trevlig läsning i detta nummer!

JOSEFINE OWETZ
Chefredaktör

REDAKTION OCH KONTAKT

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Josefine Owetz
070-654 45 00
josefine.owetz@officersforbundet.se

REPORTER & REDAKTÖR

Linda Sundgren
070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

GRAFISK FORM

Christian Gård och Ali Moosavian
Torino Tidningsform
08-400 201 77
mail@torino.se

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Maria Widehed, Johan Alp, Margareta Bloom Sandebäck, Andreas Blomlöf, Johan Erichs.

NUMMER 7, 2019

Officersstidningen ges ut av Officersförbundet. Åsikter i artiklar är inte uttryck för Officersförbundets policy/uppfattning. För insänt material ansvaras ej.

Nästa nummer utkommer vecka 51

TELEFON (VX)

Växel 08-440 83 30

POSTADRESS

Box 5338, 102 47 Stockholm

BESÖKSADRESS

Sturegatan 15

ANNONSER

Irmér Media AB
08-742 10 08
info@irmermedia.com
Annons bOKas senast en vecka före redaktionellt manusstopp:

Nr 8, 28 november

TRYCK

Ljungbergs tryckeri, Klippan

INSÄNDARE

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till: info@officersforbundet.se.

Officerstidningen – så funkar vi

Officerstidningen ges ut och är en del av Officersförbundet. Redaktionen strävan är att ge Officersförbundets medlemmar Sveriges bästa och mest initierade journalistik på det försvars- och säkerhetspolitiska området.

Samtidigt är tidningen en viktig informationskanal för Officersförbundet till dess medlemmar. Därav är tidningen indelad i en redaktionell del där chefredaktören ansvarar för innehållet, och en informationsdel (ledare och sektionen "Förbundsnytt") där förbundets kommunikationschef är ansvarig för vad som publiceras. Med denna modell hoppas förbundet i sin medlemstidning kunna uppnå den oberoende journalistik vilken är en av grundstenarna i ett demokratiskt samhälle. Detta ser Officersförbundet som särskilt viktigt då våra medlemmar har en unik roll i just bevarandet av dessa demokratiska fri- och rättigheter.

Tidningens ägarpolicy finns att läsa i sin helhet på Officersförbundets webbplats, officersforbundet.se

Josefine Owetz, Chefredaktör

Fredrik Hultgren, Kommunikationschef

/AKTUELLT

Har du en nyhet du vill tipsa oss om?

Hör av dig!

Du kan vara anonym.
tips@officerstidningen.se

Fortsatt svenskt deltagande i Irak 2020

● Försvarsmaktens utbildningsinsats i Irak förlängs. Sverige har varit i Irak sedan augusti 2015, efter att en bred internationell koalition bildats i syfte att bekäm-

pa IS och stabilisera landet.

Det svenska bidraget har som huvuduppgift att utbilda det irakiska försvaret för att bidra till dess förmåga att stå emot den militanta islamistgruppen IS framryckning. Tidigare i år fick dock utbild-

ningsinsatsen avbrytas på grund av det förändrade säkerhetsläget.

Nu vill regeringen förlänga Sveriges bidrag. I en proposition till riksdagen föreslår man att ställa en svensk väpnad styrka till förfogande under hela nästa år. /MW

Tidsplanen håller för nya Patriot-systemet

● FMV:s anskaffning till Försvarsmakten av det medellångräckvidiga Luftvärnssystem 103, Patriot, håller tidsplanen. Det konstateras efter en ny uppföljning.

Patriot-systemet består, förutom robotar, av radar som söker efter och följer fientliga plan och robotar, stridsledningssystem, samt fordon och lavetter. FMV upphandlar egna radiolänksystem och fordon men grundkomponenterna köps från USA.

Leverans av första eldenhet till FMV är planerad till andra kvartalet 2021. /MW

▼ Försvarsmaktens omställning från fredsrationellitet till en mer krigseffektiv organisation kräver både tid och pengar.

Foto: SAAB AB

EKONOMI

Dyr återuppbyggnad väntar Försvarsmakten

Försvarsmakten behöver 85 miljarder årligen för att införliva Försvarsmaktsorganisation 2016 (FM Org 16) till 2025. Är avsikten att växa in i Försvarsmaktsstruktur 35 måste anslaget uppgå till cirka 165 miljarder år 2035. Det här visar en analys från Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.

➔ FOI HAR ANALYSERAT Försvarsberedningens föreslagna anslagsnivå i relation till slutredovisningen från Försvarsmaktens perspektivstudie. För att uppnå en fullt uppfylld FM Org 16 till år 2025 behöver stegvis öka till 85 miljarder 2025. Enligt Försvarsmaktens perspektivstudie har en utbyggd Org 16 en årlig kostnad på mellan 65 och 70 miljarder, men initialt blir kostnaden högre eftersom FM måste

investera sig in i organisationen. Enligt perspektivstudien har dock även en fullt uppfylld org 16 brister. Det eftersom organisationen är utformad, dimensionerad och resursatt utifrån kompetensbevarande och fredsrationellitet snarare än operativa behov.

Om FM på sikt ska gå in i den mer krigseffektiva FMS 35 behövs 90 miljarder om året från år 2026 för att succesivt öka till 165 miljarder 2035. Kostnaderna förväntas därefter minska då en fullt utbyggd FMS 35 är mindre utgiftskrävande än den är i uppbyggnadsfasen.

– Om man inte tillför de här pengarna kommer Försvarsmakten inte att kunna växa enligt perspektivstudiens förslag, säger Nima Khodabandeh, analytiker på FOI.

/LINDA SUNDGREN

»JAG HAR LÄNGE SETT FRAM EMOT MÖJLIGHETEN ATT BESÖKA ER HÄR OCH TA DEL AV DET VIKTIGA ARBETE NI GÖR FÖR SVERIGE OCH MALI. HÄR HAR JAG FÅTT MÖTA ETT VÄL FUNGERANDE OCH PROFESSIONELLT FÖRBAND, SOM I GOD ANDA UTFÖR SITT UPPDRAG I EN PÅ ALLA SÄTT UTMANANDE MILJÖ«

Det sa kung Carl XVI Gustaf i sitt tal till den svenska kontingenten i Mali, när han besökte Mali 10 och Camp Nobel den 18 oktober. Han besökte också svenska officerare och soldater som tjänstgör vid EUTM (European Union Training Mission) i Bamako.

VAPEN

Säkrare tändfunktion till handgranater testas

Handgranater har genom åren orsakat ett stort antal olyckor, inte minst på grund av dåligt konstruerade tändare. Nu har svenska ingenjörer vid FMV utvecklat en tändare som ska öka säkerheten och leda till ett mer flexibelt användande av handgranater.

➔ – DEN HÄR KONSTRUKTIONEN är helt världsunik och många länder lär vilja ha den. Men efter 100 år med allvarliga olyckor är det skandal att ingen gjort det här tidigare, säger Ian Kinley, ingenjör och teknisk expert på Försvarets materielverk, FMV.

Handgranaten är inte bara ett effektivt och dödligt vapen. Under årens lopp har hanteringen av den också orsakat en rad allvarliga tillbud och olyckor världen över, även i Sverige. Ian Kinley berättar att det en bit in på 2000-talet inträffade ett par riktigt allvarliga handgranatsincidenter. Vid ett tillfälle utlöstes en äldre fosforhandgranat i fickan på en soldats kroppsskydd när han var på väg att kliva in i ett fordon. Det var en hårsån från att han själv, besättningen och fordonet brann upp. Händelserna fick ingenjörer på FMV att agera.

– Jag upprördes av att se alla olycks- och till-

» Det är nästan omöjligt att få en vådautlösning med den nya tändaren. «

budsrapporter som hamnade på mitt bord. Vi ska inte skicka ut våra tjejer och killar i insatsområden utrustade med materiel som är farliga för dem själva. Handgranater är alldeles för osäkra, säger Ian Kinley.

DET STORA PROBLEMET med handgranater, säger Ian Kinley, är den tändfunktion som utlöser själva sprängladdningen. I handgranatens tändare, den som kallas mekanism, finns ett slagstift med en fjäder som hålls säkrad med en sprint. När sprinten, som har en ring i ena änden, dras ur sitt säkrade läge och handgranaten kastas släpps slagstiftet fritt. Fjädern driver den mot tändhatten på fördröjningsladdningen som antänds. Då har soldaten cirka tre sekunder på sig innan laddningen briserar.

– Är det dessutom väldigt varmt, som i Mali, brinner det ännu fortare och då har man bara två sekunder på sig. Är det däremot riktigt kallt tar det en sekund längre tid innan det smäller, säger Ian Kinley.

Men enligt Ian Kinley är konstruktionen på världens handgranater dålig och har sett likadan ut sedan första världskriget. På klassiska handgranater är fjädern redan spänd från fabrik och det räcker med ett litet misslag eller att ringen till sprinten råkar haka i någonting och dras ur för att nedräkningen ska starta. Den nya tändaren levereras

▲ De nya säkrare granattändarna passar alla handgranater som används i det svenska försvaret.

istället med en ospänd fjäder och soldaten måste själv, med en tvåhandsfattning, hålla in en säkringsgrepe och vrida runt ett vred för att osäkra handgranaten. Inte förrän taget om säkringsgripen släpps antänds fördröjningen. Det finns även en återställningsknapp som kan tryckas ner för att återsäkra handgranaten.

– Det är nästan omöjligt att få en vådautlösning med den nya tändaren och den är mycket, mycket säkrare än de gamla konstruktionerna. Även om den går sönder fysiskt sker ingen utlösning, säger Ian Kinley.

DEN NYA TÄNDAREN testas nu med en granatkropp som är tänkt att ersätta den gamla spränghandgranat 56, som använts i Försvarmakten i över 60 år. Tändaren kan dock monteras på samtliga handgranater som används i Sverige i dag.

– Är man rik kan man byta ut alla tändare till den nya sorten, men det skulle nog bli för dyrt, säger Ian Kinley. Däremot utgår jag från att man kommer beställa de nya tändarna vid

Foto: Bezaiv Mahmoud/Försvarsmakten

Foto: Kristian Pohl/Regeringskansliet

HALLÅ DÄR...

... försvarsminister Peter Hultqvist.

● Nästa år vill regeringen att ett nationellt centrum för cybersäkerhet inrättas. Vilka uppgifter ska centret arbeta med?

– Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och säkerhetspolisen har fått i uppdrag att inkomma med ett förslag på hur ett sådant här center kan se ut. Men det handlar om att öka samarbetet för att minska cybersårbarheten och kunna ge ett samlat stöd i de här frågorna till såväl privata intressen som till regeringskansliet. Senast den 16 december ska myndigheterna redovisa sitt svar till regeringen. Vilken av myndigheterna som får huvudansvaret för centret blir en senare fråga.

● Vilket anser du vara det största cyberhotet mot Sverige i dag?

– Det pågår ungefär 100 000 aktiviteter riktade mot Sverige och det är alltifrån andra stater till enskilda aktörer som ligger bakom.

● Vad inom cybersäkerhetsområdet behöver Sverige bli bättre på?

– Om man inte hänger med och hela tiden utvecklar och uppgraderar sina system blir de snart öppna för attacker. Det här är ett arbete som måste pågå ständigt. /LS

Ian Kinley

återanskaffningar. Man kan också byta till de nya tändarna när det är dags att renovera gamla handgranater.

UTÖVER EN SÄKRARE hantering kan den nya tändaren också leda till ett mer flexibelt användande av handgranater, menar Ian Kinley. I dag finns restriktioner kopplade till säkerheten som säger att man bara får ha en handgranat i var ficka, för att undvika att handgranaten påverkas och av misstag utlöser sprängladdningen. Med den nya typen av tändare är det problemet löst.

– Ska du in i en stor byggnad behöver du fler än två handgranater och nu kommer man kunna ha fickorna fulla med handgranater utan att riskera olyckor. Det är fienden vi ska vara farliga för, inte våra egna, säger Ian Kinley.

Försvarets materielverk håller nu på att testa den nya handgranattändaren till-

sammans med Markstridsskolan i Kvarn.

Sverige är världsledande inom utvecklingen av handgranater. År 2015 kom en förbättrad variant av den gamla tändaren. Även själva verkansdelen av handgranaterna har utvecklats.

/LINDA SUNDGREN

FAKTA

Den hoppande handgranaten

“Den största nyheten inom handgranatsområdet sedan första världskriget”. Så beskrev Försvarets materielverk Spränghandgranat 07 när den kom för sju år sedan. Genom en funktion som får handgranaten att hoppa upp i luften precis innan den briserar sprids splittret från den i en konformation snett ner mot marken. Därmed ökar chansen att oskadliggöra fienden, som ofta slängt sig ner för att undkomma träff, samtidigt som risken minskar att tredje part eller kastande soldat skadas.

Foto: Försvarsmakten

Stridsfordon 90 med granatkastarfunktion

● I oktober levererades de första fyra granatkastarpansarbandvagn 90 (grkpbv 90) till pansarregementet i Skövde. Grkpbv 90 består av en granatkastarfunktion som byggts på ett stridsfordon 90-chassi och ska ersätta dagens pjäser som dras av bandvagn 206. Det här skriver Försvarets materielverk, FMV, på sin hemsida. De nya granatkastarpansarbandvagnarna uppges väl möta dagens dragna pjäser vad gäller eldhastighet, de ska vara avsevärt snabbare att gruppera och är utrustade med ett eget navigeringssystem. Totalt ska 40 grkpbv 90 överlämnas till Försvarsmakten med slutleverans 2020. /LS

Ny soldatcykel i Försvarsmakten

● Försvarsmakten har tecknat ett ramavtal med Skeppshultcykeln AB för inköp av en cykel som är specificerad för soldaterna, skriver Försvarets Forum. Det är en enkel, robust och oväxlad cykel med aluminiumfälgar i dubbelväggutförande, förstärkta ekrar och däck som är punkteringsskyddade.

I första skedet handlar det om inköp av 100 cyklar som levereras till K3 i Karlsborg. Via avtalet har FMV möjlighet att köpa ytterligare cyklar ur Skeppshultcykelns sortiment. /JO

Försvarsmakten fortsätter att öva i nedre Norrland

● Sedan början av oktober har Försvarsmakten en ökad militär närvaro i nedre Norrland. Under november har flera förband varit i området i syfte att rekognoscera och öva i nygammal terräng, enligt en artikel på Försvarsmaktens webbplats.

”Våra funktioner måste kunna vara verksamma i hela Sverige, från norr till söder, där terrängen skiljer sig avsevärt. Därför är det viktigt att vi är på flera platser och övar, som nu här i området runt Härnösand”, säger Daniel Amador, chef för fältarbetsunderättelseplutonen, i artikeln.

Även Luftvärnets stridsskola

flyttade för en vecka sin officersutbildning till Östersund. På schemat för kadetterna stod terrängorientering, i en för dem ny miljö.

Den militära närvaron i Jämtland och Ångermanland kommer att pågå de kommande månaderna och förband från hela Sverige ska delta. /JO

SPORT

◀ Cecilia Sjöholm tog brons i den marina femkampen.

Svensk trupp på militärt OS i Kina

➔ Militära sommar-OS, Military World Games, har hållits för sjunde gången – i år i Wuhan, Kina. Totalt deltog 9 000 deltagare från 110 länder. Försvarsmakten skickade en trupp med 77 tävlande.

I den marina femkampen tog Sverige tre medaljer. Cecilia Sjöholm vann brons och i lagtävlingen tog Sjöholm ett silver tillsammans med Melina Westerberg och Josefin Bengtsson.

Bakom spelen står CISM, Conseil International du Sports Militaire, som grundades 1948 för att skapa en plattform för krigförande länders soldater att umgås under vänskapliga former och därigenom minska risken för nya konflikter.

Avancerat system för skarpskjutning beställt

● FMV har tecknat avtal med W5 Solutions för renovering och modifiering av Målsystem 2010. Nytt namn blir Fallmål 2020. Enligt FMV innebär avtalet att Försvarsmakten får ett avancerat system för skarpskjutning mot rörliga och fasta mål, infanterimål och fordonsmål.

Systemet kräver ingen extern infrastruktur, vilket ger möjlighet att öva i rätt terräng – skärgård, likväl som kalvfjäll eller tät skog. Efter hårdvara består den största modifieringen i en ny mjukvara för planering, kontroll och utvärdering av skjutningar. Den nya styrenheten kommer att inkludera de rörliga målen i form av målbogsspel och rälsmålsbana.

De första leveranserna ska ske under tredje kvartalet 2021. /MW

Mer pengar till norska försvaret

● Norska regeringen föreslår att landets försvarsmakt får motsvarande nästan 34 miljarder svenska kronor nästa år, vilket är en ökning med en miljard jämfört med året

innan. Dessutom räknar man med att ytterligare 293 miljoner kronor ska tillföras genom effektiviseringar och minskad byråkrati. Det här uppger norska försvarsmakten på sin hemsida. Pengarna ska i huvudsak användas till infasning av materiel, ökad aktivitetsnivå, uppbyggnad av beredskapslager och vidmakthållande. Totalt föreslås försvarssektorn som helhet en budget på motsvarande 64,76 miljarder svenska kronor för 2020. /LS

MATERIEL

Nya underkläder till kvinnor är beställda

Det har inkommit avvikelser kring underkläderna till kvinnor i Försvarsmakten. Försvarets materielverk, FMV, har därför haft i uppdrag att genomföra en påskyndad engångsanskaffning av bland annat trosor. Innan årets slut ska materielen finnas på förråden.

Karin Malmsten

DE INKÖPTA UNDERKLÄDERNA finns i begränsat antal och är i första hand avsedda för kvinnliga officerare, soldater och sjömän som tjänstgör vid krigsförband eller är under utbildning, och som har ett behov av plaggen för genomförande av sin tjänst.

Artiklarna som ska fördelas är trosor, en bh-modell vid namn "bh fält" och långkalsonger. Materielen ska slutförbrukas av

individerna, vilket innebär att materielen inte ska lämnas tillbaka. Underkläderna får inte användas vid verksamhet där det föreligger risk för brand, eftersom de inte uppfyller Försvarsmaktens krav på flamskydd i kläder.

BESLUTET OM ENGÅNGANSKÄFFNING av underkläder till kvinnor i Försvarsmakten fattades 2018, efter att det inkommit avvikelser och synpunkter kring funktionaliteten för nuvarande underkläder.

Avvikelse rapporterna kopplat till den personliga utrustningen för kvinnor har sedan tidigare resulterat i uppdragsinriktningar till FMV:s pågående uppdrag, bland annat vad gäller triksåpprodukter och gravidkläder.

– Många kvinnor anser att passformen på nuvarande underkläder inte är optimal. "Bh komfort" har en dragkedja och upplevs skava mot kroppen då man bär det nya kroppsskyddet. Vid sidan av denna anskaffning pågår ytterligare arbete för att ta fram funktionella underkläder, säger Karin Malmsten, materielområdesansvarig för personlig utrustning vid Högkvarterets produktionsledning.

– TROSORNA ÄR tillverkade i ull och köpta direkt från hyllan. Tidigare trosmodeller är däremot flamskyddade och helt framtagna för militärt bruk, säger Karin Malmsten.

Respektive förband har nu i uppdrag att lägga beställning på de nya underkläderna. Leveranserna till förråden kommer att ske senare i höst.

/JOSEFINE OWETZ

Finska ungdomar nöjda med värnplikten

● Värnpliktiga i Finland är fortsatt relativt nöjda med sin tid i försvarsmakten och ger militärtjänsten omdömet 4,2 på en 5-gradig skala. Högst betyg får den så kallade stampersonalen med 4,3 medan gruppcheferna får något lägre betyg med 3,9. Det här visar den senaste enkätundersökningen av värnpliktiga som lämnade försvaret i juni i år, skriver Finlands försvarsmakt på sin hemsida. Samtidigt genomförs stora förändringar i utbildningen med värnpliktiga i Finland med bland annat förändringar i längden på utbildningarna och införande av moderna undervisningsmetoder med nya webbsystem och simulatorer. /LS

Minnesplats för veteraner i Kalmar

● Den 11 augusti invigdes en minnesplats för veteraner i Kalmar i form av en minnessten. Stenen är placerad i Kalmarsundsparken med utsikt över Kalmar slott. Avtäckningen av stenen genomfördes av Veteranförbundets ordförande och före detta ÖB, Sverker Göranson, i anslutning till en avslutningsceremoni av nordiskt kadettmöte med cirka 350 deltagare från Sverige, Norge, Finland och Danmark. Även inbjudna veteraner och andra gäster fanns på plats vid avtäckningen. /LS

Foto: Peter Glader/SVF

290

Så många fall av misstänkt mönstringsvägran har Rekryteringsmyndigheten överlämnat till åklagare de senaste två åren, rapporterar P4 Värmland. Att inte dyka upp för mönstring blev brottsligt när värnplikten återinfördes. De som har fällts för brott mot totalförsvarplikten har hittills dömts till böter på mellan 500 och 2 000 kronor.

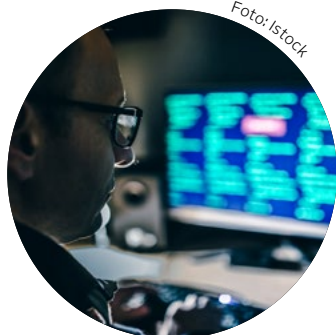

Foto: Istock

Motståndskraft vid cyberangrepp övas

● Försvarsmaktens årliga övning i cyberförsvar, Safe cyber, har genomförts.

Under årets upplaga fick deltagarna öva på såväl att upptäcka, rapportera och hantera cyberangrepp i en simulerad it-miljö som på att värdera incidentrapporter och fatta riskhanteringsbeslut.

Övningen genomfördes tillsammans med myndigheter med ansvar för cybersäkerhet i Sverige samt med myndigheter och företag som ansvarar för system och tjänster kopplade till Försvarsmakten. /MW

»JAG ÄR EXTRA GLAD ÖVER ATT KUSTBEVAKNINGEN DELTAR I ÅRETS ÖVNING. DET ÄR ETT VIKTIGT STEG I ATT FORTSÄTTA BYGGA TOTALFÖRSVARET OCH UTVECKLA VÅRT SAMARBETE.«

Det säger flottiljamaral Anders Olovsson, som agerade som marintaktisk chef under Swenex 19, i en artikel på Försvarsmaktens webbplats.

Stort svenskt deltagande i finsk flygövning

● Över 4 000 personer har under oktober deltagit i den finska flygvapenövningen Ruska 19.

Såväl F 21 som F 7 och Luftstridsskolan har deltagit från Sverige, och svenska enheter har både agerat fiendestyrka samt ingått som underställda i det finska luftförsvaret.

Personal från Luftstridsskolan bemannade bland annat flygstridsledning i den finska organisationen.

Från F 21 deltog delar av 31:a flygunderhållskompaniet samt delar av 211:e stridsflygdivisionen med sex Jas 39 Gripen. På Tikkakoski flygbas i Jyväskylä fanns samtidigt flygtekniker från F 21 stationerade för att vid

behov kunna stötta de svenska planen på en alternativ bas.

På Luleå flygplats fanns fyra Jas 39 Gripen från 212:e stridsflygdivisionen och radarspannings- och ledningsflygplanet ASC 890 från F 7, som utgjorde en kvalificerad motståndare tillsammans med finska F/A-18 Hornet. Ruska är finska flygvapnets största övning i år. /MW

▲ Idrottsutövning i naturen är den aktivitet som deltagarna värdesätter mest.

KRIGSSKADOR

Danskt projekt hjälper veteraner

Ett nytt initiativ i Danmark hjälper veteraner med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) till en bättre tillvaro. Samarbetet med Danmarks Idrättsförbund (DIF) öppnar upp för ett brett utbud av aktiviteter. En aktuell utvärdering visar på goda resultat.

➔ EN RAD DANSKA initiativ har under senare år startats för att hjälpa och lindra danska veteraners PTSD- och depressionssymtom. Den aktuella satsningen "Soldaterprojektet" är det initiativ som fått flest lovord av deltagarna, enligt en nyutkommen rapport.

424 veteraner i olika åldrar deltar i projektet

som går ut på att genom olika fysiska aktiviteter samla veteranerna, bygga sociala nätverk och i förlängningen slussa dem vidare in i föreningslivet i Danmark.

Aktuella siffror från danska Veteracentret visar att 25 procent av den hemvändande militära personalen lider av någon form av post-

Foto: DIF

Rune Oland Tanggaard

PÅ 18 ORTER i Danmark arrangeras så kallade "safe zones". Där erbjuds aktiviteter i mindre grupper och inom trygga ramar. De arrangeras i samarbete med lokala idrottsföreningar.

– Dessa arrangemang är öppna bara för skadade veteraner och det tas hänsyn till deras situation och tillstånd, inga krav på aktivitet, det viktigaste är närvaro och positiv gemenskap, säger Rune Oland Tanggaard.

Förutom gemensamma aktiviteter finns också möjligheter för veteranerna att söka sig till det civila föreningslivet.

– Successivt håller vi på att utbilda föreningarna om hur de ska agera för att hjälpa till i satsningen.

Rune Oland Tanggaard förklarar att aktiviteter kopplade till gruppidrotter prioriteras.

– Veteranerna har varit utsända i grupper och fungerar därför bäst och blir mest motiverade när det handlar om gruppaktivitet.

70 procent av deltagarna i projektet har regelbundet medverkat i de aktiviteter som erbjudits.

Hur satsningen ses i jämförelse med annat stöd som psykologsamtal?

– Det bästa är om det finns samverkan mellan de olika aktiviteterna. Vi har haft psykologer med på flera läger just för att bygga relationer och avdramatisera psykologens roll och tydliggöra en psykologs betydelse för en PTSD-drabbad, att komma vidare i sitt liv, säger Rune Oland Tanggaard.

UTVÄRDERINGEN AV projektet visar att nästan hälften av del-

tagarna inte längre tänker tankar som att "livet är inte värt att leva" och att de ser ljusare på framtiden sedan de startade i Soldaterprojektet.

– Sedan måste man vara medveten om att det kan vara en lång väg att gå för att hjälpa och lindra besvären hos en PTSD-drabbad veteran.

Rune Oland Tanggaard menar att alltfler positiva effekter kommer att synas i takt med att deltagarna fortsätter i projektet.

– Många upplever ett så starkt tillstånd av PTSD eller så svår depression, att bearbetning till ett stabilt tillstånd tar lång tid.

Nio av tio veteraner uppger att de rekommenderar projek-

tet till andra veteraner i samma situation. Runt 30 procent av deltagarna berättar att de valt att anmäla sig till föreningsidrott.

Ledningen bakom projektet har nu ansökt om att satsningen ska permanentas och finansieras av det danska Försvarsdepartementet. Den pågående satsningen genomförs med bidrag från olika organisationer. Den totala kostnaden för projektet uppgår till 3,5-4 miljoner danska kronor per år.

/JOHAN ERICHS

» **Det kan vara en lång väg att gå för att hjälpa och lindra besvären hos en PTSD-drabbad veteran.** «

FAKTA

PTSD

Personer som har varit med om traumatiska händelser kan efteråt drabbas av posttraumatiskt stressyndrom eller PTSD (från engelskans "post-traumatic stress disorder"). Det är vanligt med upprepade och påträngande minnen om det som har hänt. Att återuppleva händelsen ger ofta stark ångest och stress.

Källa: Vårdguiden

Foto: Bezaiv Mahmud/Försvarsmakten

30

Så många år har passerat sedan den första stridsbåt 90 levererades till dåvarande Kustartilleriregementet, KA 1, i Vaxholm. Jubileet firades under närvaro av bland andra marinchefen Jens Nykvist. Det här uppger Försvarsmakten på sin hemsida. Under dagen invigdes också ett monument av stridsbåt 801 som står innanför grindarna på regementet.

Foto: Johan Alp

Försvårshögskolan har nu två år på sig att åtgärda bristerna. Därefter kommer UKÄ att göra en uppföljande kontroll.

UTBILDNING

Försvårshögskolan kritiseras efter granskning

Försvårshögskolans kvalitetsäkringsarbete ifrågasätts efter en granskning av Universitetskanslersämbetet. Rektor Robert Egnell säger att han välkomnar kritiken och att förbättringsarbetet redan påbörjats.

UNIVERSITETSKANSLERSÄMBETET (UKÄ) genomför just nu en kontroll av kvalitetsäkringsarbetet vid samtliga lärosäten med examinationsrätt på högskolenivå. Den 21 oktober kom beslutet efter granskningen av Försvårshögskolans (FHS) med omdömet ifrågasatt kvalitetsäkringsarbete. FHS rektor säger att han förstår kritiken och att bristerna var kända sedan tidigare.

– Deras rapport speglar mycket av det som vi kom fram till i vår självgranskning i våras, säger Robert Egnell. Min företrädare fick lägga all tid och kraft på att skapa en struktur för att

få examensrättigheter på forskarnivå. Nu tar vi nästa steg.

I utlåtandet beskriver UKÄ det kvalitetsarbete som sker mellan lärarkollegor och mellan lärare och studenter som välfungerande. Däremot saknas en sammanhållen kedja uppåt i organisationen.

– En stor del av lösningen är de institutionsråd som vi håller på att inrätta. Institutionsråden är rådgivande till institutionscheferna som i sin tur rapporterar uppåt. Generellt har dialogen mellan institutionscheferna och ledningen mest handlat om ekonomi och vardag,

» Deras rapport speglar mycket av det som vi kom fram till i vår självgranskning i våras. «

men nu kommer vi att fokusera mer på forskning och kvalitet, säger Robert Egnell.

ENLIGT UKÄ:S BEDÖMNING saknas en systematik och tydlighet i FHS kvalitetsarbete. Ett av skälen, skriver man, är att relativt många organ är inblandade i högskolans kvalitetsarbete och att relationen mellan dem inte alltid är tydlig. Robert Egnell säger att det här är något som FHS arbetar med att förbättra, men att de åtgärder som vidtas måste ske med eftertanke.

– Det viktiga är att skapa en tydlighet och transparens utan att bygga upp en överdriven byråkrati, säger han.

Försvårshögskolan har nu två år på sig att åtgärda de brister som UKÄ lyfter fram.

– Vi är glada att vi har två år på oss så att vi kan genomföra det här lugnt och systematiskt, säger Robert Egnell. Men vi kommer inte att vila på lagrarna utan fortsätta framåt med det förändringsarbete som redan har inletts.

I UKÄ:S RAPPORT får FHS också flera positiva omdömen, bland annat för att på kort tid lyckats utveckla ambitiösa instrument för kvalitetsarbetet. FHS blev högskola 2008. I maj 2018 fick man tillstånd att utbilda och examinera på samtliga nivåer i det akademiska utbildningssystemet.

/LINDA SUNDGREN

Director Technical Sales Support

Your role

As Director Technical Sales Support you will perform marketing of the companies Ground Based Air Defence products and support our sales organisation with Technical and Tactical knowledge about our products and how they are used in different organisations around the world.

Your job will contain, but is not limited to:

- support the sales organisation both locally and internationally
- support and answer customer questions regarding tactical and technical issues
- participate in and be able to plan and be responsible for customer firings
- participate in and manage demonstrations and live firings
- make customer presentations i.e. market our products in Sweden and on the international market
- participate as instructor and missile operator at demonstrations and verification
- participate in customer offerings
- plan, manage and perform training and education regarding our AD systems
- participate in the development of training aids for customer training
- serve as a trainer/ instructor/ teacher during customer training

Your profile

We believe that you have officers training with more than 10 years of experience of working on company/battalion level and preferably in higher staff. Previous work with Air Defence missile systems at unit level is regarded as a merit.

You are as a person open and like to interact, communicate and cooperate with people on different levels in various organisations. You have very good skills in English and Swedish, both in writing and verbally. Skills in other languages are merit. You are positive towards traveling as the position requires a fair amount of travels every year.

You are a person of integrity and like to work in teams as well as independently.

This position requires that you will be approved in a security screening in accordance with the Swedish Protective Security Act.

What you will be a part of

You will be a part of a team that works closely with our sales organisation on the global market. In this position you will market our Air Defence products, participate in various groups to keep the products on the forefront as well as plan and carry out customer training. The content of the work is very varying and often requires you to take own initiative. Your office location will be in Karlskoga.

Recruiting Manager:

Bill Forsberg
+46 586 81877
bill.forsberg@saabgroup.com

We apply ongoing selection for this recruitment which means that the position may be filled prior to the job ads expiration date. If you feel confident that you match the profile described above – please forward your application as soon as possible.

Observe that you can send us your application in either Swedish or English.

Apply through our website <https://saabgroup.com/career/>
If you aspire to help create and innovate whilst developing yourself in a challenging team setting, Saab may well have the perfect conditions for you to grow. We pride ourselves on a nurturing environment, where everyone is different yet we share the same goal – to help protect people

SAAB

Förbandsbesök: 1:a helikopterskvadronen

TEXT: Josefine Owetz
FOTO: Johan Alp

flyg BEGRÄNSAD tid I LULEÅ

Med mark- och sjöoperativa förmågor i form av bland annat trupptransport och ubåtsjakt är helikopter 14 ett efterlängtat tillskott i Försvarens helikopterflotta. Men hos **1:a helikopterskvadronen i Luleå** står många helikoptrar på marken i väntan på reservdelar och uppgraderingar till slutversioner.

Förbandsbesök: 1:a helikopterskvadronen

D

e flesta som kommer på besök in hit brukar först reagera på golvet. Man tycker att det är så blankt och välpolerat. Det ska vara enkelt att upptäcka och hitta saker ifall man tappar något.

Orden kommer från major Niklas Perman, chef för 1:a helikopterskvadronen, medan han går över det ljusa och, faktiskt, väldigt blänkande verkstads-

golvet inne i hangar 86 på Luleå garnison. Skvadronens lokaler är nyrenoverade och stod färdiga i början av året.

– Det här är ett lyft för oss. Vi har suttit uppdelade i olika hus på flottiljområdet förut, vilket har haft sina nackdelar. Det är lättare att hålla ihop verksamheten och bli en skvadron nu när vi sitter i samma hus, säger Niklas Perman.

UTBYGGNATIONEN AV HANGAREN ger, förutom plats för fler helikoptrar och utökade personalutrymmen, även bättre förutsättningar för flygunderhållstjänst än tidigare.

– Det är optimerat för tillsynsverksamhet, med bra hjälpmedel i form av travers, arbetsställningar att arbeta på och annat som behövs för att kunna plocka isär maskinerna, säger teknikern Tom Vidmark och pekar upp mot balkarna i taket.

I den här delen av hangaren genomförs större underhåll och här kan helikoptrarna stå månadsvis eller halvårsvis. Framför honom står ett skrov med rotorbladen borttagna. Inne i kabinen har några tekniker påbörjat ett arbete med att ta bort golvet.

– På den här ska bränsletankarna kontrolleras, vi behöver därför lyfta på golvet för att komma åt, säger sergent Tom Vidmark, som

FAKTA

Helikopterflottiljen

Helikopterflottiljen stödjer Försvarsmakten och samhället i övrigt med helikopterresurser. Det är en efterfrågad resurs och används i huvudsak till olika typer av transporter som personal-, materiel- eller sjuktransporter. De fyra skvadronerna är placerade i Luleå, Linköping och Ronneby. Flottiljstaben är baserad på Malmen i Linköping.

Källa: Försvarsmakten

▲ Tom Vidmark har arbetat som tekniker på systemet sedan 2017. Han har fortfarande några vidareutbildningar kvar att gå innan han blir färdmekaniker.

har tillbringat förmiddagen med att byta hydraulrör på en annan maskin.

Helikopter 14-projektet har kantats av långa förseningar och leveransen av helikoptrarna försenades med nästan tio år. Slutleveransen av de 18 beställda helikoptrarna var från början satt till 2009. 2014 leverades den första markoperativa helikoptern, 14D, till Luleå.

Eftersom helikopter 14 är ett relativt nytt helikoptersystem kräver det mycket kontroller, tillsyn och service. Underhållet genomförs av militära tekniker och civila tekniker vid skvadronen och civila entreprenörer, i form av personal från finskägda flygplans- och försvarsmaterielkoncernen Patria.

En stor del av underhållskonceptet är baserat på kalendertid och inte enbart efter ett visst antal flygtimmar, vilket har lett till att det har varit en hel del underhåll även för helikoptrar som inte har flugit särskilt mycket, förklarar stabschefen major Björn Persson.

– När man flyger så lite som vi gör just nu så synkar inte underhållsåtgärderna riktigt. Det gör att det för tillfället är lite stökigt med en hel del

Björn Persson

» NÄR MAN FLYGER SÅ LITE SOM VI GÖR JUST NU SÅ SYNKAR INTE UNDERHÅLLSÅTGÄRDERNA RIKTIGT.

Björn Persson, stabschef

extrajobb för våra tekniker som behöver göra åtgärder flera gånger om när underhållscyklerna inte taktar, säger han.

Tillgången på reservdelar till systemet har sedan införandet för några år sedan varit – och är fortfarande – begränsad. Det beror delvis på att det är flera länder som har lagt beställningar på samma reservdelar och att industrin inte hunnit få fart på tillverkningen, men också på att vissa av reservdelarna till de tidiga specialversionerna har slutat att tillverkas.

– Problembilden är likadan för alla länder som har köpt NH90 (som helikoptersystemet kallas internationellt, reds.anm). Vi har våra grannar, Finland och Norge som vi samverkar med. Industrin kämpar för att leverera, men det har varit svårt att få fram reservdelar och verktyg, säger Björn Persson.

Han befinner sig i klargöringsdelen av hangaren. Normalt sett brukar helikoptrarna som står i den här avdelningen vara flygfärdiga och i daglig drift, men så är inte fallet för tillfället. När Officerstidningen besöker skvadronen i början av november är ingen av skvadronens hittills fem levererade helikoptrar i flygtjänst.

– Det är flera maskiner som står i kö och väntar på grejer, både reservdelar och beslut. Vi är i ett läge där vi har fler maskiner i underhåll än vad vi normalt ska ha på sikt. I stället för att flyga står kärorna på marken och det

Förbandsbesök: 1:a helikopterskvadronen

► För tillfället är det många helikoptrar i Luleå som inte är i flygtjänst, istället står maskinerna i hangaren och väntar på reservdelar, underhåll och slutmodifieringar.

» EXAKT HUR MÅNGA FLYGTIMMAR VI HAR KAN JAG INTE GÅ IN PÅ, MEN VI HAR HAFT EN VIKANDE TREND, SÅ LÅNGT KAN JAG SÄGA.

Niklas Perman, chef 1:a helikopterskvadronen

→ är förstas väldigt frustrerande, säger Björn Persson.

TILLGÄNGLIGHETEN HAR VARIERAT över tid, men helikoptrarna i Luleå flyger betydligt färre timmar per år än planerat.

– Vi får inte särskilt mycket output på systemet just nu. Vi har inte flygfärdiga helikoptrar i den omfattning som vi har planerat för, och framför allt inte i den omfattning som vi önskar och behöver. Ibland har vi en eller två maskiner igång, sedan stannar de för underhåll. Vi samverkar förstas med de andra skvadronerna i landet så att det alltid finns helikoptrar i beredskap, säger Niklas Perman.

Helikopter 14 ska lösa såväl markoperativa som sjöoperativa uppgifter. 1:a helikopterskvadronen ansvarar för den markoperativa inriktningen av systemet, där bland annat materiel-, trupp- och sjuktransport ingår.

– Vi har också en speciell uppgift som vi utvecklar häruppe, och det är undsättningsuppgifter. Det vill säga räddningsuppgifter

under hotmiljö, en förmåga som vi utvecklar tillsammans med flygbasjägare, säger Niklas Perman.

Av de 18 beställda helikoptrarna kommer hälften att vara stationerade här i Luleå, och resterande nio sjöoperativa hos 3:e helikopterskvadronen i Ronneby. Den sistnämnda versionen, HKP 14F, är utrustad med sonar och taktisk radar för att användas vid ubåtsjakt och ytmålspaning.

SKVADRONEN I RONNEBY är i dag också mer prioriterad vad gäller tilldelade flygtimmar, som en följd av att de sjöoperativa förmågorna är under återuppbyggnad. Detta har inneburit minskad flygtid för skvadronen i Luleå.

– Exakt hur många flygtimmar vi har kan jag inte gå in på, men vi har haft en vikande trend, så långt kan jag säga. Vi når inte upp till de planerade målsättningarna för skvadronen i år, säger Niklas Perman.

För något år sedan begränsade höga bullernivåer flygtiden för helikopter 14. Efter mätningar konstaterade man att vid öppna dörrar i bakre kabinen, som krävs vid bland annat landningsövningar och vinschning, överskreds det tillåtna gränsvärdet för bullernivåer. Flera i besättningarna drabbades av hörselbesvär och flygbegränsningar infördes på systemet. Efter att bullerdämningar och volymkontroll monterades in i hjälmarna hävdades också begränsningarna till del.

– Efter åtgärderna har det inte kommit in ytterligare besvär. Bullerproblematiken begränsar oss inte idag, mer än att vi inte kan flyga hur länge som helst. Under en period, innan de modifierade hjälmarna, då var det begränsad flygtid för vissa moment. Med tanke på att vi inte flyger på högsta nivå i dag är situationen tillräckligt bra, men en ny hjälm är ett måste när verksamheten intensifieras, säger Niklas Perman.

DE STORA PORTARNA ut mot flygbanan har öppnats, och kall luft strömmar in. Utanför skiner solen från en molnfri himmel och ett första lager snö har lagt sig över terrängen. Skvadronens markoperativa uppgifter ska kunna genomföras även i vintermiljö och

▲ "Det går inte att ersätta riktig flygtid med simulatortid, men som ett komplement är det bra", säger piloten Dennis Olsson.

FMV om framtiden för helikopter 14-systemet:

• "Det finns en plan framåt, vi har en tät och bra dialog med Försvarens materielområdesansvariga och krigsförbandsansvariga. Fokus ligger såklart på att ge FM alla möjligheter som finns att öka tillgängligheten, men vissa andra indikationer finns i Försvarens beredningens rapporter, där omnämns en datalänk och torped. Det finns i dagsläget inga kontrakt för anskaffning av nya förmågor, men förberedelser och studier på dessa områden är en vanlig del av projektet", säger Nils Schroeter, projektledare helikopter 14, på FMV.

stå på knä och jobba. Jag tror att nu när vi väl har fått dem så är det helt klart värt det, säger Dennis Olsson.

Helikopter 14 har bättre lastutrymme än sina föregångare. Den har också en ramp baktill i kabin som underlättar vid lastning av både personal och materiel, till exempel för att lasta mindre fordon eller för att släppa av soldater med fallskärm.

– Det är möjligt att utrusta helikoptern med olika typer av utrustning beroende på vilka uppdrag man ska göra. Vi kan tillföra stolsrader i kabinen så att det får plats 20 passagerare här bak. Eller så kan vi ha bår härinne, för att lösa sjukvårdsuppgifter, säger Dennis Olsson.

Han är en av de yngsta piloterna vid skvadronen med sina 31 år. Han har en bakgrund som tekniker på Jas 39 Gripen, men bytte inriktning 2014. Efter grundutbildning till pilot i Tyskland och Linköping arbetade han ett år i på Helikopterflottiljen i Linköping, innan han kom till skvadronen i Luleå 2017.

FÖR ATT BIBEHÅLLA kompetens och förmågor under perioden med begränsad tillgänglighet på helikopter 14 har flera åtgärder vidtagits på skvadronen. Dit hör bland annat simulatorflygning i Frankrike för den flygande personalen.

– Nödträning och instrumentflygning i simulatorn är mycket bra, medan andra moment är svårare att tillgodogöra

sig. Det går inte att ersätta riktig flygtid med simulatortid, men som ett komplement är det bra, säger Dennis Olsson.

Utöver simulatorflygning åker några av piloterna regelbundet ner till Linköping för att få flygtid på helikopter 15. Det är en lätt helikoptermodell som i första hand är avsedd för grundutbildning av nya piloter och besättningar, men som också används för bland annat sjöoperativa uppgifter.

– Tills vi får igång systemen behöver våra yngre piloter flyga något annat så att de får ihop tillräckligt med flygtid. Det är inte bra att ha lite flygtid, särskilt inte när man är ny i ett system. Det innebär viss problematik för oss i och med att vi inte har något annat alternativ häruppe, säger Niklas Perman.

HKP 15 finns i dag i Linköping och Ronneby. Det har, sedan helikopter 14 infördes, funnits en önskan från skvadronen om att få även

Niklas Perman

Förbandsbesök: 1:a helikopterskvadronen

→ det lätta helikopterssystemet baserat i Luleå.
– Tanken när man köpte in systemen från början var att ha helikopter 14 och helikopter 15 på samma orter. Vi skulle behöva ha helikopter 15 som våra yngre piloter och tekniker kan jobba med. Nu får vi istället skicka personalen söderut, säger Niklas Perman.

Han berättar att det inte finns några närliggande planer på att tillföra helikopter 15 till skvadronen.

Är det svårt för er att få tillräckligt med flygtid på HKP 15?

– Vi skulle behöva ha mer av den tiden generellt, men det är svårt. Det är en eftertraktad resurs och vi är flera intressenter som behöver flygtid på systemet. Det är en resursbrist inom hela Helikopterflottiljen, säger Niklas Perman.

Räcker det med tid i simulator och flygtid på annat system för att bibehålla kompetens och förmågor?

– Det räcker under en viss tid, sedan krävs det en längre tid av återtagande. Det är också individuellt beroende på hur mycket erfarenhet man har. De yngre piloterna tål inte alls särskilt lång tid utan flygtid, det är också de som vi främst har skickat till Linköping. De behöver flyga mycket i början av sin karriär, säger Niklas Perman.

DET ÄR INTE bara piloterna som behöver kompetensutveckling, även för teknikerna innebär den här perioden en utmaning. I fasen som

skvadronen befinner sig i just nu, med mycket underhåll på systemet, finns ett stort behov av tekniker.

– Teknikerna har fullt upp, med råge. De har hur mycket som helst att underhålla. Samtidigt ska de ha praktisk träning och utveckling i yrkesrollen – de ska inte behöva göra samma typer av underhåll hela tiden. Vi jobbar mycket tillsammans med skvadronen i Ronneby och skickar folk dit, säger Björn Persson.

Både han och Niklas Perman medger att det kan vara en utmaning att lyckas bibehålla en meningsfull vardag för de anställda vid skvadronen, i väntan på

FAKTA

Bakgrund Helikopter 14

Det var när Försvarmakten i slutet av 1990-talet behövde en ersättare till helikopter 3 och helikopter 4 som valet till slut föll på NH90. Helikopter 14 blev den svenska benämningen på helikoptern från Nato Helicopter Industries, NHI, som är ett europeiskt samarbetsprojekt. Hösten 2001 tecknade FMV kontrakt om en leverans av 18 stycken NH90. Projektet har sedan beställningen lades kantats av långa förseningar. De första HKP 14 kom till Försvarmakten 2011, då i en förenklad version som kallades A och B. De innehöll inte någon utrustning för att utföra operativa uppdrag, men kunde användas för att träna grundläggande flygprofiler och att tekniskt och logistiskt lära sig att hantera helikoptern. I december 2013 överlämnades den första versionen som var operativ, HKP 14 D, till Försvarmakten.

Källa: FMV

TEKNISK PERSONAL ÄR EFTERTRAKTAD PÅ ARBETSMARKNADEN. EN DEL SOM SLUTAR GÖR DET PÅ GRUND AV LÖNELÄGET.

Björn Persson, stabschef

fler flygtimmar och högre tillgänglighet på systemet. Arbetsuppgifter finns men inte i luften.

– Vi försöker ständigt kommunicera ut målsättningar och delmål på vägen mot det långsiktiga målet, så att man vet hur vägen och planen framåt ser ut. Det tror jag är viktigt. Folk har också framtidstro, men det är inte muntra melodier varje dag, säger Niklas Perman.

I tider av begränsad tillgänglighet fokuserar skvadronen på att genomföra andra typer av verksamhet, som stöttning vid grundutbildningen på F 21, bemanningsuppdrag och olika typer av utbildningar.

– Vi passar på att göra allt sådant som ligger utanför själva kärnverksamheten men som vi också måste göra. Vi förbättrar kvalitetsmanualer och sådana bitar. Förra veckan hade hela skvadronen

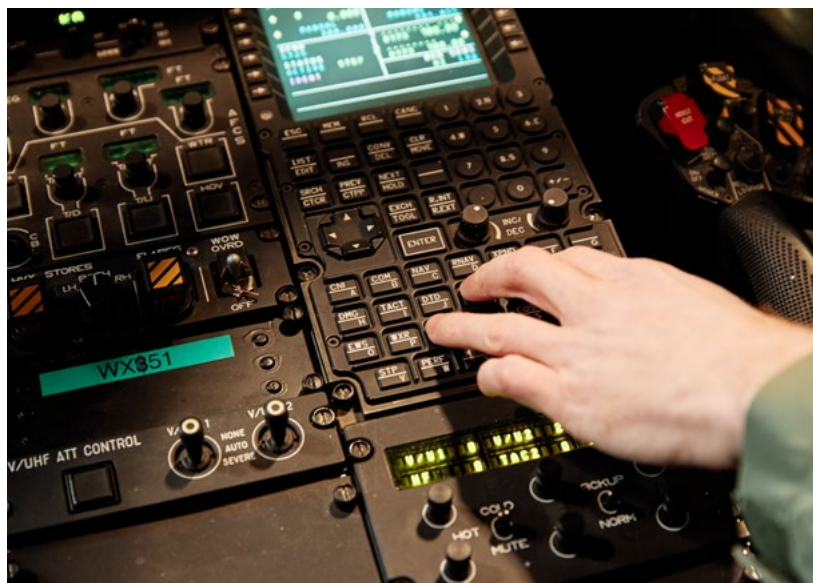

▼ Av de 18 beställda helikoptrarna har Försvarsmakten idag fått 7 styckena i slutversion HKP 14E och HKP 14F.

Foto: Hampus Hagstedt/Försvarsmakten

grundläggande soldatutbildning, vilket var ett uppskattat inslag, säger Björn Persson.

DET KOMMER ATT dröja ytterligare några år innan Helikopterflottiljen har tillgång till alla 18 helikoptrar. Senast 2022 ska samtliga vara slutlevererade till Försvarsmakten, enligt nuvarande plan.

I Luleå väntar tre av de hittills fem levererade helikoptrarna på att åka in för uppgradering. Som en följd av detta kommer antalet helikoptrar att minska under några år. De tidigare varianterna levererades som interimslösningar (flygbara helikoptrar men utan alla system inmonterade) och det är dessa skrov som nu ska byggas om till slutversioner.

I takt med att HKP 14E och 14F levereras finns förhoppningar om att tillgängligheten ska öka. Och allt eftersom flottan mognar med ökad flygtid kommer också mycket av det extra kalendertidsunderhållet att tas bort, förklarar Björn Persson.

– Ju längre ett system fortgår, desto bättre flöden blir det. Slutversionen är mer driftsäker än delversion, det har vi erfarenhet av från andra länder som ligger längre fram. Det finns förutsättningar att få ett bättre läge inom bara något år, säger han.

Det är en bild som Niklas Perman delar.

– På något års sikt kommer det att vända. Åtminstone vad gäller

begränsningarna för själva systemet. Då gäller det att vi har personalen kvar som kan ta ut tiden ur systemet. Vi måste behålla den personal som vi har och rekrytera fler, säger Niklas Perman.

Rekrytering av tekniker är något som skvadronen fokuserar på. De kommande åren väntar nämligen stora pensionsavgångar på teknikersidan. Även oförutsedda avgångar bland tekniker är ett bekymmer, flera har redan slutat för att gå till anställningar utanför grindarna.

– Teknisk personal är eftertraktad på

▲ "Helikopter 14 är underbar att flyga. Den flyger väldigt mjukt, och det är nästan inga vibrationer när man flyger", säger piloten Dennis Olsson.

» DET FINNS ETT UTTRYCKT BEHOV AV OSS OCH NÄR VI VÄL HAR NÅGOT ATT FLYGA MED KAN VI LEVERERA. VI BEHÖVER BARA VÄXA IN I DEN KOSTYM VI HAR I DAG.

Niklas Perman, chef 1:a helikopterskvadronen

→ arbetsmarknaden. En del som slutar gör det på grund av löneläget. Den andra orsaken är att vi kanske inte kan erbjuda den verksamhet som var tänkt här, säger Björn Persson.

Han räknar upp olika frustrationsområden som har uttryckts: brist på reservdelar, extrajobb i och med att underhåll behöver göras om och en allmän frustration över att inte systemet kommer igång.

– De tycker att de saknar förutsättningar för att göra ett bra jobb. Allt sammantaget gör att

man kanske känner att man vill göra något annat, säger Björn Persson.

DET FINNS VAKANSER att fylla på skvadronen, de runt 140 raderna är inte uppfyllda. Allt eftersom tillgängligheten på helikopterparken ökar kommer behovet att fylla personalramarna öka ytterligare.

– Det har varit upp till 50 procentiga vakanser på vissa kategorier och befattningar. Vi kommer att behöva fler tekniker, piloter och uppdrags-specialister. Tekniker är det som vi har störst behov av just nu, i den fas som vi är i. Det är också dessa som är svårast att rekrytera, säger Niklas Perman.

Björn Persson fyller i:

– Vi rekryterar i hård konkurrens. Det är inte bara vi som vill ha tekniker. Det är stor efterfrågan på personal i tekniska skräet, både utanför och inom Försvarsmakten, säger Björn Persson.

Majoriteten av de anställda vid skvadronen är yrkesofficerare. Antalet soldatbefattningar är begränsade.

– Vi har en inriktning på att utbilda upp soldater till hjälpmekaniker, för att få det som en rekryteringsbas mot tekniker. Men vi har inga rader för det i dag. Framgent är dock signalerna att vi kommer öka andelen värnpliktiga i organisationen, säger Björn Persson.

Niklas Perman och Björn Persson har båda sin bakgrund inom arméflygverksamheten i Boden, i likhet med själva skvadronen. I samband med försvarsbeslutet 2004 beslutades att förbandet skulle minska

i storlek, både materiellt och personellt samt flyttas till Luleå garnison. Den 1 juli 2005 överfördes tre helikopter 10 till Luleå. Då fanns det ingen plan på ytterligare ett helikoptersystem i Norrbotten. Sedan hände saker, som ökat fokus på internationella insatser och införandet av ett till system i form av helikopter 16. Det fick som följd att helikopterskvadronen i Luleå behövdes.

– Efter att ha sparat och dragit ned verksamhet i 30 år så gasar vi igen. Vi måste bara ta oss förbi den här övergångsperioden. När parken är uppe och rullar, då bär det av. Det känns skönt att inom några år lämna över till nästa generation i den fasen vi är i nu, säger Björn Persson.

Skvadronchefen Niklas Perman är övertygad om att efterfrågan på Helikopterflottiljens förmågor och resurser kommer att öka framöver.

– Det finns ett uttryckt behov av oss och när vi väl har något att flyga med kan vi leverera. Vi behöver växa in i den kostym vi har i dag. Om vi gör vi det har vi kommit en bra bit på vägen, säger Niklas Perman.

Han tystnar ett slag innan han tillägger:

– Jag känner verkligen stor tro på framtiden. Dels på grund av att det finns en stor efterfrågan och vi vet att den produkt som vi har börjat utveckla är nödvändig för våra kunder. Vi kan verkligen bidra och leverera effekt. Vi behöver bara klara av den svacka vi är i nu, för vi vet att det kommer bli bättre förutsättningar framöver. Den personal vi har måste ges rätt förutsättningar att klara sitt jobb.

Ett bättre grundläge vad gäller tilldelade flygtimmar, men bristen på tekniker kommer att påverka flygtiden för 3:e helikopterskvadronen framöver.

»Tillgängligheten kommer att gå ner nästa år«

Bättre flygtilldelning än skvadronen i Luleå, som en följd av tydliga och prioriterade sjöoperativa uppgifter – men fortfarande på en alldeles för låg nivå. Så beskriver Erik Öhrn, chef för 3:e helikopterskvadronen i Ronneby verksamheten. Vakansläget på teknikersidan innebär tydliga begränsningar de kommande åren.

Vi har en flygtidstilldelning som ska motsvara prioriteringen inom det sjöoperativa området, och det gör den sett till den totala flygtiden inom HKP14-systemet. Men för att kunna utbildade besättningar på helikopter 14, såväl piloter, taktiska koordinatörer och behöver vi ytterligare flygtid. Vi har inte flygtid så att det räcker till allt, säger skvadronchefen Erik Öhrn.

Han förklarar att verksamheten prioriteras i följande ordning: beredskap/insats, utbildning och förmågeutveckling. Skvadronen har hittills fått fem HKP 14F levererade och fyra är hos industrin för modifiering till slutversion. Leveransen har blivit försenad och Erik Öhrn räknar med att få nästa helikopter tillbaka under första halvåret av 2020.

– Vi är noga med att prioritera flygtilldelningen, där de yngsta får mest tid, men vi har inte tillräckligt med flygtid per pilot. Nästa år kommer att bli besvärligare än 2019 vad gäller flygtid. Tillgängligheten kommer att gå ner nästa år, säger han.

Hur kommer det sig?

– Det hänger bland annat ihop med retrofit-verksamheten. Vi måste avdela teknisk personal som åker ner till industrin för att delta i slutmodifieringen av helikoptrarna. Eftersom vi redan har få tekniker tappar vi i flygtidsproduktion när personal försvinner. Grunden till vårt problem med flygtid är tillgången på tekniker. Det sätter begränsningar för vad vi kan göra.

Hur ser vakansläget ut på teknikersidan?

– Det är besvärande. Vi har över 30 procentiga vakanser på teknikersidan. En lösning på kort sikt är att köpa in civila tekniker. Men då bygger vi produktionen för något som inte är hållbart i längden. Vi behöver också rekrytera militär personal för att bygga försvarsmaktsförmåga. Det hjälper inte heller bara att rekrytera nya tekniker, vi måste först och främst bibehålla den personal som vi har, säger Erik Öhrn.

KC-390

READY FOR THE MISSION

EMBRAER DELIVERS THE FIRST KC-390 TO THE BRAZILIAN AIR FORCE

Embraer celebrates the first of 28 deliveries of the KC-390 to the Brazilian Air Force. At the same time, the Portuguese Government signed a contract for the acquisition of five airlifters to be operated by the Portuguese Air Force. This is a significant moment in the KC-390 program, marking, not only its Entry Into Service, but also the confirmation of the aircraft's export potential and operational effectiveness within NATO. This follows an exceptionally thorough campaign in which the aircraft accumulated more than 2,200 hours of flight testing in the most demanding environments, reinforced by thousands of engineering simulation hours. In the coming months the Brazilian Air Force will continue to incorporate additional KC-390 into service. Embraer also looks forward to seeing the aircraft recognized and accepted by other Armed Forces around the world as the natural choice in its field. The combination of 21st century, state-of-the-art advanced systems and proven engines, in conjunction with a worldwide sustainment alliance of reputable suppliers, makes the KC-390 the most reliable, easy to operate and efficient aircraft in its class.

JOURNEY
OF WONDER **50**

 EMBRAER

CHALLENGE.
CREATE.
OUTPERFORM.

Ett nödvändigt partnerskap med friktion

Specialistofficerens djupa sakkunskap och kompetens är nödvändig för att officeren ska kunna utöva sin roll som professionell chef och beslutsfattare. De båda yrkesrollerna är beroende av varandra, samtidigt som det finns strukturella spänningar mellan dem som komplicerar samarbete. Det skriver den brittiske militärforskaren Christopher Dandeker som har följt återinförandet av tvåbefälssystemet i den svenska Försvarsmakten.

Det har nu gått tio år sedan Sverige reformerade sitt befälssystem och återinförde tvåbefälssystemet. Kärnan i tvåbefälssystemet bygger på idén att skapa professionell kompetens genom samverkan mellan officerare och specialistofficerare - ett professionellt partnerskap. Officeren inriktas mot karriärutveckling och chefskap från lägre till högre nivå, vars grund utgörs av utbildning vid en militärakademisk institution. Som den seniora partnern ska officeren besitta expertis i chefskap, ledning och beslutsfattande. Detta kräver förmåga att insamla och integrera information, att kunna kommunicera uppåt och nedåt i befälsstrukturen och att föra en enhet framåt i operativa termer - det vill säga att uppnå organisatoriska målsättningar. Men ledning är en specialistkompetens som bygger på andras tekniska expertis, inte minst specialistofficerens. Det gör specialistofficerens kompetens lika central för den militära professionalismerna som officerens. Officeren kan inte leda och styra organisationen utan erfarna råd om vad som är möjligt att åstadkomma under

givna förhållanden, till exempel vad som krävs materiellt respektive personalmässigt för att ett visst mål ska uppnås. Specialistofficerarens expertis utgörs av djupgående kunskap om hur olika system fungerar.

MEN MAN KAN spåra ett visst motstånd mot idén att specialistofficerarens huvudfunktion är att underlätta unga officerarens karriärutveckling i hierarkin, där de ska utöva professionellt chefskap. Det verkar som att vissa officerare, på samma sätt som i andra militärorganisationer, är ovilliga att lita på specialistofficerare av rädsla för att om något går fel kommer det att vara officeren som kommer att hållas ansvarig. Vissa framhåller att det tidigare NBO-systemet (nya befälsordningen), med endast ett enhetligt befälsspår, nog är mer lämpligt för den sorts värnpliktsbaserade krigsorganisation som nu byggs upp för att hantera den strategiska miljön. Detta kan vara liktydigt med att förändringar i princip är acceptabla, men inte just nu - en hållning som ofta inbe-

» MAN KAN SPÅRA ETT VISST MOTSTÅND MOT IDÉN ATT SPECIALISTOFFICERARENS HUVUDFUNKTION ÄR ATT UNDERLÄTTA UNGA OFFICERARENS KARRIÄRUTVECKLING I HIERARKIN. «

griper misstänksamhet mot organisatoriska förändringar. Motstånd av detta slag förefaller vara mer uttalat inom armén än i den mindre traditionsbundna flottan, där ingen höjer på ögonbrynen över att specialister ansvarar för centrala fartygsfunktioner. Flygvapnet befinner sig någonstans däremellan.

SPÄNNINGAR MELLAN OFFICERARE och specialistofficerare återfinns inte bara i olika vapengrenar utan även på olika nivåer inom dem, inklusive de högsta nivåerna. Till exempel har motstånd materialiserats i toppen av organisationen, inom och nära Högkvarteret. De mest seniora specialistofficerarna ser i sin roll att försöka påverka policynivån, men detta har motverkats av överstelöjtnanter i stabs- och rådgivande befattningar som vill försvara sitt inflytande mot sådana oönskade och potentiellt hotande intrång. Officersutbildningen är en annan friktionsyta där motstånd mot det nya partnerskapet måste övervinnas om man ska lyckas skapa officerare som är förberedda för att arbeta med specialistofficerare på plutons-, kompani- och högre nivåer.

Officerens karriärväg är att avancera ganska snabbt i hierarkin medan specialistofficerare mer fokuserar på fördjupad kunskap inom sina respektive tjänstegrenar. Men officerarens rörlighet genom karriärsystemet vore inte möjlig utan tillhandahållandet av specialistkompetens på varje chefsnivå som officeren verkar i, inklusive på högsta nivå i Högkvarteret. Även om specialistofficerarens expertis är grundad i yrkeserfarenhet och officerare utrustats med akademisk utbildning, så utgör båda lika cen-

► Spänningar mellan officerare och specialistofficerare återfinns inte bara i olika försvarsgrenar utan även på olika nivåer inom dem, inklusive de högsta nivåerna. Till exempel har motstånd materialiserats i toppen av organisationen, inom och nära Högkvarteret.

trala delar av militäryrket. Logiskt innebär dagens utveckling att utbildning av officerare och specialistofficerare inte längre kan baseras på en traditionell, strikt skiljelinje mellan akademisk utbildning och yrkesutbildning. I det avseendet aktualiseras i Sverige samma frågor om militärprofessionell utveckling som diskuteras även internationellt.

MED DETTA SAGT så är det en sak att introducera en reform av ett befälssystem, men något annat att faktiskt genomföra den på ett lyckat sätt. Det finns anledningar att hysa tvivel avseende hur framgångsrik befälssystemreformen hittills har varit. Exempelvis förefaller det oklart huruvida en genomtänkt, tydlig idé har utvecklats och tillämpats systematiskt från ledningshåll eller om det nya systemkonceptet har förblivit ofokuserat och otydligt eftersom mycket har överlåtits till chefer på mellannivå, där förband har utvecklat olika arrangemang baserat på lokala behov, arv och/eller chefers preferenser. Man kan dessutom undra om större möda har ägnats åt att få rätt antal i rutan för respektive personalkategori än åt att fundera kring professionell utveckling och vilka arbetssätt som partnerskapet mellan offi-

cerare och specialistofficerare förutsätter. Har konsekvenserna av karriärutvecklingen för officerare respektive specialistofficerare analyserats tillräckligt?

Det pågår en diskussion om huruvida det bör skapas två karriärvägar för specialistofficerare: en skulle innebära avancemang i hierarkin som stödjande specialistofficer, den andra att följa en mer specialiserad inriktning som är knuten till förband eller skolor. Båda dessa utgör karriärutveckling; båda är lika viktiga och systemet skulle behöva erkänna och visa detta.

En annan fråga är huruvida officerare avancerar så snabbt från lägre till högre nivåer som systemet avser? Vissa har framfört att specialistofficerares karriärutveckling paradoxalt nog är väl så snabb som officerarnas. Samtidigt menar seniora specialistofficerare att partnerskapet fungerar allra bäst på kompaninivå, där partnerskapsrollerna uppges verkligen fungera. På plutonsnivå är specialistofficeraren verkligen ställföreträdande chef, och det professionella stödet utvecklas än mer på kompaninivå. Här fungerar samspelet mellan officerare och specialistofficerare effektivt: när färska, utexaminerade officerare

kommer får kompaniledningen snart fason på dem. Det skulle emellertid vara att föredra om den grundläggande officersutbildningen skapade officerare med en bättre blandning av akademisk utbildning och praktisk militär erfarenhet.

HURUVIDA DE OVAN beskriva friktionerna är kortsiktiga övergångsproblem är idag svårt att bedöma. Det ska erkännas att det inte är enkelt att genomföra en stor befälssystemreform när andra tekniska och strategiska förändringar pågår samtidigt. Att lyckas fördubbla storleken på Försvarsmakten mellan 2017 och 2025 är en tillräckligt stor utmaning bara det.

CHRISTOPHER DANEKER är professor emeritus i militärsociologi vid Department of War Studies på King's College London.

Oversättning: Karl Ydén
Redaktör: Linda Sundgren

Fördjupning: Minusma, Mali

TEXT: Linda Sundgren
GRAFIK: Torino

ANTAL DÖDA
INOM MINUSMA
TILL FÖLJD AV
UPPSÄTLIG
HANDLING

Dödliga våldet ökar i Mali

2014:
28 döda

2016:
27 döda

Fredsavtal
undertecknas
2015.

2015:
12 döda

2013:
4 döda

2017:
24 döda

2018:
11 döda

2019 (t o m 30 sep):
20 döda

Sedan 2016 har antalet väpnade attacker i Mali fördubblats och mycket talar för att våldet kommer att fortsätta eskalera. Det säger en analytiker på Totalförsvarets forskningsinstitut. Chefen för Mali O9 bekräftar det spända säkerhetsläget.

M

Minusma bedöms som en av de farligaste fredsbevarande insatserna i FN:s historia. I slutet av juli hade 201 Minusma-anställda dött sedan insatsen inleddes 2013, varav 126 som resultat av medvetna våldshandlingar. Och våldet i landet fortsätter att öka. De senaste tre åren har antalet väpnade attacker i Mali fördubblats och under våren 2019 dödades 150 barn, vilket är mer än dubbelt så många som under hela 2018. Karolina Gasinska är analytiker på Totalförsvarets forskningsinstitut. Hon tjänstgjorde i Mali under 2014 och 2016 för EU:s civila kris- och fredshandlingsinsats som ger stöd till malisk polis och följer sedan dess utvecklingen i landet.

– Vi ser tyvärr inga tecken på att konflikterna skulle mattas av och det verkar heller inte finnas någon stark vilja att implementera det fredsavtal som undertecknades 2015, säger hon. Snarare går det i motsatt riktning med ökat våld och fler attacker, säger Karolina Gasinska.

ÖVERSTELÖJTNANT MAGNUS FRYKVALL var kontingentschef för Mali O9 och tjänstgjorde i landet från november 2018 till juni i år. Under den perioden ökade antalet händelser kopplade till IED (hemmagjorda sprängladdningar) och supercampen i Timbuktu, där den svenska styrkan är förlagd, besköts vid två tillfällen.

– Men inga byggnader med personal i närheten träffades. Skyddet och varningssystemet runt campen är bra, säger Magnus Frykvall.

Konflikten i Mali är mycket komplex med stridande grupper med olika etniska, territoriella och religiösa förtecken. Dessutom finns en utbredd organiserad brottslighet som kämpar för att skydda smuggelvägar och andra kriminella intressen. Flera hundra skolor har fått stänga på grund av oroligheterna i landet och det rappor-

Karolina Gasinska

Magnus Frykvall

Fördjupning: Minusma, Mali

→ teras om utomrättsliga avrättningar, sexuellt våld och rekrytering av barnsoldater. Tidigare var oroligheterna främst knutna till landets norra delar, men de har spridit sig längre söderut, till centrala Mali. Här har också flera nya våldsverkande grupper bildats under de senaste åren, vissa av dem med kopplingar till IS. Hela byar har bränts ner och ett stort antal civila dödsoffer har rapporterats. I början av året blev delar av det svenska styrkebidraget i Timbuktu – som första FN-trupp – omgrupperat till de centrala delarna av Mali för att stävja det eskalerande våldet där.

– Vi var där från januari till mars och det blev mellan 25 och 30 ökenygn. När vi kom till byar som hade bränts ner försökte vi säkra bevis för att hitta dem som låg bakom även om det var svårt. Men det positiva var att vi gjorde skillnad på riktigt och under de tre månader vi var där skedde inga nya attacker i det området där vi var, säger Magnus Frykvall.

EFTER ATT SVENSKARNA lämnat började det åter rapporteras om bränder och överfall.

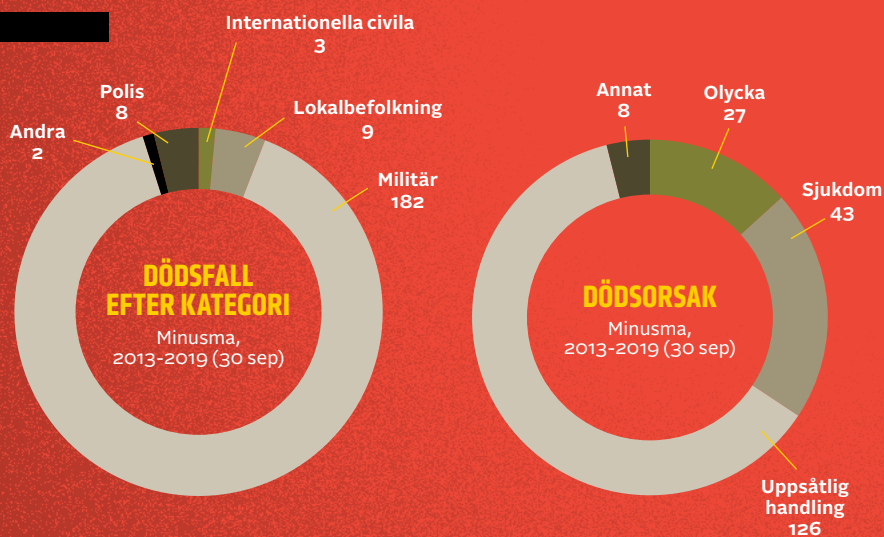
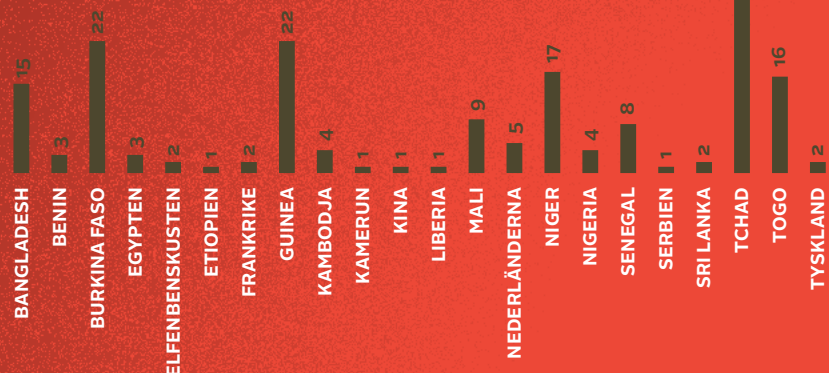
– Andra FN-styrkor tog över efter oss. Men det var framför allt trupp från Malis grannländer, som Senegal och Elfenbenskusten, och även om de vill göra ett bra arbete har de inte samma utbildning och materiella resurser som oss vilket gör det svårare för dem att verka, säger Magnus Frykvall.

Mali är ett strategiskt viktigt land i nordvästra Afrika och konflikterna har börjat sprida sig. Enligt regeringens proposition om Sveriges fortsatta närvaro i Mali under 2020 noteras ett försämrat säkerhetsläge i grannländer som Niger och Burkina Faso men även i andra delar av Västafrika och Sahel, en halvtorr gränsszon i Afrika söder om Sahara och norr om de mer bördiga områdena längre söderut. Det konstateras också att problemen i Mali, med bland annat irreguljär migration och organiserad brottslighet har konsekvenser, inte bara för länder i regionen utan också för Europa. Enligt Magnus Frykvall skulle FN:s insats i Mali behöva förstärkas, både numerärt och materiellt. Att vara dåligt rustad innebär ökade risker och av de drygt 200 Minusma-medarbetare som omkommit är det förband med brister i skydd, utrustning och utbildning som drabbats av störst förluster.

– I dag finns det cirka 13 000 soldater i Mali, ett land som är mer än dubbelt så stort som Sverige. Det kan jämföras med insatsen i Kosovo där vi var tre till fyra gånger fler på en yta motsvarande Skånes. Dessutom har flera av de länder som deltar i insatsen i Mali bristande resurser och det skulle behövas både mer materiel och bättre utbildade soldater, säger han.

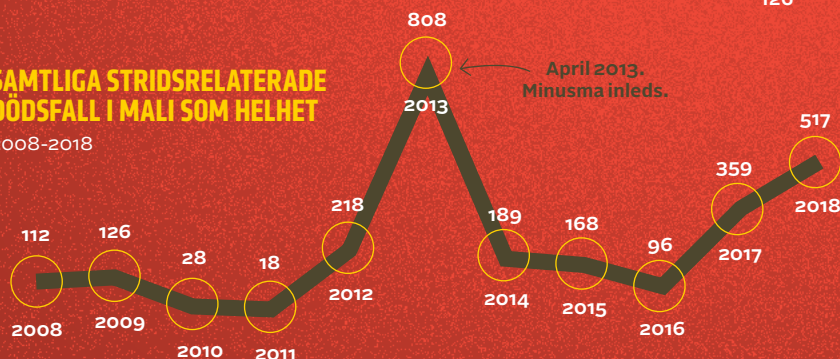
DÖDSFALL BLAND FN-PERSONAL EFTER NATIONALITET

Minusma, 2013-2019 (30 sep)

SÄMTLIGA STRIDSRELATERADE DÖDSFALL I MALI SOM HELHET

2008-2018

FAKTA

EU och Frankrike i Mali

EU är på plats i Mali sedan 2013 med en träningsmission, EUTM. Den fungerar som rådgivande och stöd till Malis försvarsledning och tillhandahåller utbildning för den maliska försvarsmakten. EUTM består av cirka 600 personer, varav ett 15-tal svenskar. Även Frankrike, den forna kolonialmakten i Mali, har trupp i landet efter en direkt begäran från den maliska regeringen.

Den 1 november dödades över 50 personer i en attack mot en militärpostering i östra Mali. Attacken genomfördes i Ménaka, nära gränsen till Niger. Så sent som i september dödades 38 soldater i två dåd riktade mot militära mål i centrala Mali.

Konflikten i Mali sprider sig

Ett försämrat säkerhetsläge kan noteras i Niger och Burkina Faso men även i andra delar av Sahel och Västafrika. Problemet i Mali, som relaterar till bland annat irreguljär migration samt till organiserad brottslighet, har konsekvenser inte bara för länderna i regionen utan även för Europa.

Källa: Prop. 2019/20:29

Utbredd fattigdom

Mali är ett av världens fattigaste länder. Enligt FN är i dag 3,9 miljoner människor i behov av humanitärt stöd. Undernärningen är utbredd och 2,8 miljoner människor är i behov av stöd för tryggad livsmedelsförsörjning.

Källa: Prop. 2019/20:29

Flytten till Gao frigör viktiga resurser

Med hänvisning till oroligheterna i Mali vill regeringen behålla det svenska styrkebidraget i landet under nästa år. Samtidigt förbereds en flytt av svenska Camp Nobel, från Timbuktu i sektor väst till Gao i sektor öst.

Enligt den proposition som regeringen överlämnade till riksdagen den 10 oktober vill man att Sverige ska fortsätta bidra till den FN-ledda insatsen Minusma även under nästa år. Samtidigt har beslut fattats om att flytta det svenska styrkebidraget, från Timbuktu i FN:s sektor väst till Gao som är huvudort i FN:s sektor öst. Omgrupperingen görs delvis för att spara pengar. Svenska Försvarsmakten har själv stått för driften av Camp Nobel som är inhytt i FN:s supercamp i Timbuktu vilket lett till omfattande utgifter. I Gao kommer den svenska campen att drivas i samarbete med det tyska styrkebidraget vilket man hoppas ska leda till flera kostnadsbesparingar. Men flytten görs också därför att Försvarsmakten vill frigöra de efterfrågade ISR-resurser (intelligence surveillance and reconnaissance) som i dag är bundna till insatsen Minusma.

– Vi har haft ett synnerligen högkvalificerat styrkebidrag under fem års tid i Mali, säger Markus Höök på Ledningsstaben. Men det förändrade omvärldsläget har gjort att efterfrågan på ISR-förmågor ökat även på hemmaplan och vi behöver få tillgång till dem. Framledes kommer den svenska kontingenten i Gao att bestå av ett lätt motoriserat skyttekompani förstärkt med ett antal extra

Foto: Försvarsmakten

▲ I Gao kommer den svenska kontingenten att dela camp med det tyska bidraget till Minusma.

Foto: Försvarsmakten

▲ Välutbildade FN-förband med goda resurser i Minusma har färre förluster än de som är sämre rustade.

– Den tyska campen i Gao rymmer cirka 1200 individer och ligger vägg i vägg med FN:s supercamp. Camp Castor har en egen säkerhetsorganisation, vaktstyrka och inpassering. Det kommer att finnas en tillträdesbegränsning på den svenska campen och det innebär att vilken nation som helst inte kan röra sig fritt där inne. Den svenska campen kommer att få en egen särprägel och egen benämning, men vad den ska heta är inte klart ännu, säger Markus Höök.

Det svenska styrkebidraget i Gao ska under normala omständigheter uppgå till 220 individer, en minskning med cirka 130 individer jämfört med dagens antal. Vid behov ska dock styrkan tillfälligt kunna utökas till 470 individer.

– Det handlar framför allt om att tillgodose det behov som uppstår vid kontingentsrotationerna mellan förbandsbidragen. Men det är även till för att hantera oväntad händelseutveckling vilket kan innebära förstärkningar av truppbidraget, säger Markus Höök.

Hotbilden i Gao är, enligt Markus Höök, något mer komplex än den i Timbuktu

med fler stridande grupperingar och större risk för attacker.

– Att hotbilden i sektor öst och Gao är annorlunda jämfört med den i Timbukturen beror främst på att antalet fraktioner och parter är fler och tätare samt på de nordsydgående smuggelrutterna som löper genom området kring Gao. Men det svenska styrkebidraget kommer att vara väl rustat för att verka i den här miljön.

ENLIG REGERINGENS PROPOSITION om det fortsatta svenska bidraget till Minusma ska styrkan kunna användas inom FN:s hela insatsområde vilket, utöver Gao, också omfattar Kidal i sektor nord och Timbuktu i sektor väst. Den svenska kontingent som nu är på plats i landet, Mali 10, blir den sista ISR-enheten. I november blir den avlöst av Mali 11 som utgör avvecklingsstyrka. Avvecklingsstyrkan kommer att ombesörja nedmonteringen av den befintliga campen. En stor del av materiel ska fraktas till Gao medan annat skickas hem till Sverige. Viss materiel kommer att avyttras till FN på plats i Mali. Under sensvåren 2020 räknar man med att flytten är genomförd och att enhetsstyrkan Mali 12 ska komma på plats och börja lösa uppgifter. Först under nästa höst räknar man med att det svenska styrkebidraget är fullt operativt igen.

– Den relativt långa omställningstiden beror på de svåra logistiska förhållanden som råder i Mali med bitvis nästintill obefintlig infrastruktur. Att montera ner Camp Nobel och packa in materiel i containrar går ganska fort, det som tar tid är att flytta den därifrån, säger Markus Höök.

Inne på FN:s supercamp i Gao finns ett flertal nationer representerade däribland El Salvador, Kina, Senegal, Egypten och Burkina Faso. Även Storbritannien planerar att gruppera sitt kommande styrkebidrag i Minusma till Gao. I januari 2019 uppgick den militära personalen i Minusma till 11 632 individer och antalet poliser var 1 767. Övriga civilanställda uppgick till cirka 1 400. Enligt regeringens förslag kommer kostnaden för den svenska Malistyrkan 2020 att uppgå till högst 800 miljoner kronor.

» VI HAR HAFT ETT SYNNERLIGEN HÖGKVALIFICERAT STYRKEBIDRAG UNDER FEM ÅRS TID I MALI.

Markus Höök, Ledningsstaben

Markus Höök

funktioner och förmågor i syfte att skapa en uppgiftsanpassad manöverenhet.

AVVECKLINGEN AV CAMP Nobel inleds i december. I början av nästa år påbörjas etableringen inne på tyska Camp Castor i Gao, cirka 60 mil bilvägen från Timbuktu. Svenska styrkan övertar då den yta och infrastruktur som holländarna, som lämnat Minusma, tidigare nyttjade.

FAKTA

FN:s dåliga ekonomi

FN har fått stora ekonomiska bekymmer genom att vissa medlemsländer inte kommer in med sina bidrag i tid. I ett mejl till Officerstidningen uppger utrikesdepartementet att FN:s likviditetsproblem kan komma att påverka FN:s fredsbevarande insatser, inklusive den i Mali. Enligt UD är sena bidrag ett återkommande problem för FN, men nu är situationen mer akut med budgetproblem tidigare under året och att fler medlemsstater inte betalar i tid. Vid senaste mandatförlängningen av i juni 2019 förblev FN:s resurser till Minusma oförändrade.

Extra förmånlig ränta för dig

En större utgift kan vara både väntad och oväntad. Oavsett vilket kan du som medlem i Officersförbundet låna upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 4,70* procent.

Läs mer och ansök på seb.se/medlemslan

* Aktuell medlemslåneränta är för närvarande 4,70%. En kreditprövning görs alltid. Det får inte finnas några betalningsanmärkningar och lägsta årsinkomst är 190 000 kr. Om den rörliga årsräntan är 4,70%, blir den effektiva räntan 4,80% för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år (60 återbetalningstillfällen), utan uppläggningsavgift. Det totala beloppet att betala, vid oförändrad ränta blir 112 405 kronor och din månadskostnad blir 1 873 kronor. Årsränta per 2019-09-16.

SEB

Världsnyhet!

Efter flera års utvecklingsarbete har vi nöjet presentera en ny serie överlevnadsknivar, troligen de vassaste, starkaste, säkraste rostfria knivar som någonsin tillverkats. Med kraftiga blad i laminerat koboltstål, belagda med en oerhört stark svart yta och rejäla grepp samt smarta, nätta slidor i väderbeständig specialplast sätter vi en ny världsstandard för överlevnadsknivar. Finns även med blankt blad.

Besök www.fallkniven.com för mer information.

Finns även med blankt blad!

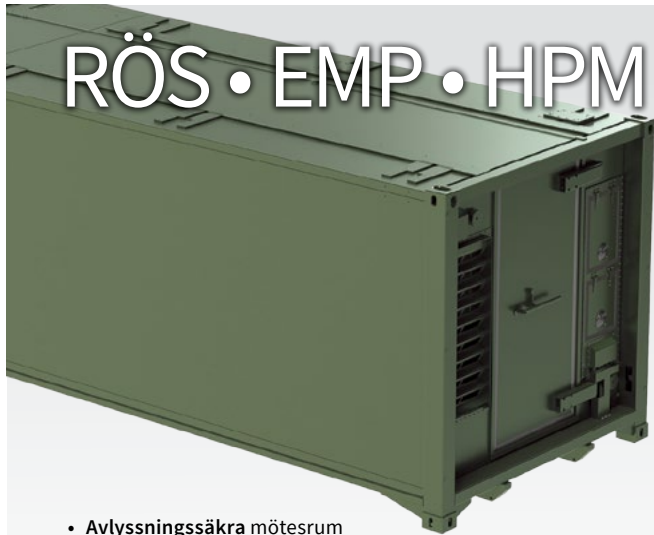
 @officialfallkniven

 FallknivenSweden

www.fallkniven.com

RÖS • EMP • HPM

- Avlyssningssäkra mötesrum
- RÖS, EMP, HPM-rum för datasäkerhet med kontorsmiljö
- Skärmingsmaterial för egenmontage: Dörrar, fönster, absorbenter, ferriter, filter, packningar, skärmväv
- Skärmade lådor/skåp för RÖS, EMP, HPM-skydd
- Nyckelfärdiga dämpade mätthallar
- Förstärkare TWT och Solid state för radar, motmedel, kommunikation mm

Pircture shows Shielded Container with ETS-Lindgren AWD-60 Door.

HELSINGBORG
Box 13060, 250 13 Helsingborg
042-23 50 60
STOCKHOLM
Centralvägen 3, 171 68 Solna
0727-23 50 60

AB Hüllert Maskin är ledande leverantör av teleskoplastare i Sverige.

Teleskoplastaren Merlo är en kreativ entreprenadmaskin, redskapsbärare och arbetsplattform för försvaret, byggbranschen, jordbruket, fastighetsförvaltning, industri, park och all slags materialhantering.

Generalagent i Sverige av
Merlo teleskoplastare
0512 - 30 16 20
www.hullert.se

Hüllert
Maskin

RÖS-skyddat säkerhetsskåp

för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhets-
klass
SSF3492!

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med Gunnebo på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda viktig information på servrar m.m. från intrång. Välkommen att kontakta oss för mer information.

KAMIC INSTALLATION • 054 - 57 01 20 • www.kamicemc.se
GUNNEBO NORDIC AB • 010- 209 51 00 • www.gunnebo.se

Jolex

– for all your
EMC, Thermal &
Sealing Solutions

Jolex AB, +46 8 570 22985
mail@jolex.se, www.jolex.se

Medlemmen:

Anthony Goldsworthy,
Maskintekniker, HMS Härnösand

Årets största nationella marinövning, Swenex 19, är avslutad. Totalt deltog runt 2 000 personer i övningen, varav merparten från de marina förbanden. En som deltog är sjömannen Anthony Goldsworthy. Han är maskintekniker ombord på HMS Härnösand.

TEXT: Josefine Owetz

»Det vi gör är skarpt läge hela tiden«

➤ Hur har övning Swenex 19 varit?

– Det har varit en rolig övning. Swenex är helt scenariostyrd, inte ens chefen vet vad som kommer att ske härnäst. Det gör att ibland kan man få vänta väldigt länge utan att det händer något och sedan plötsligt brakar det till och så händer allt på en gång. Vi gick från att ha sjöövervakning, något som vi bedriver även till vardags, till att scenariot

eskalerade i en kustförsvarsövning.

Hur märks det av för dig i maskinrummet att en stor övning pågår?

– För min del, och för alla andra som arbetar i maskinrummet, märks det inte så stor skillnad. Det vi gör är skarpt hela tiden, det kvittar om det är sjöövervakning eller storövning. Vi ska se till att maskinerna fungerar, oavsett vad som händer runt omkring.

Hur du fokuserat på något särskilt moment i din befattning?

– Det är inget särskilt moment, men vi har genomfört Replenishment At Sea, RAS. Det kan handla om påfyllning av både drivmedel och mat. I detta fall bunkrade vi diesel från ett stödfartyg till sjöss, vilket är nyttigt att öva på.

Är ni duktiga ombord på att omhänderta erfarenheter efter den här typen

av övningar?

– Ja, till del skulle jag säga, men det finns helt klart förbättringspotential. Det är lätt att man bara kommer tillbaka till kaj, återställer fartyget och sedan åker hem på ledighet. Fartygsledningarna har förstuds debriefing efteråt och är nog duktiga på att utvärdera och omhänderta erfarenheter. Men internt ombord på fartyget så skulle vi kunna bli bättre på det faktiskt.

Foto: Andreas Blomlöf

”Fredsmässiga felbeteenden skapar en annan officerskår än den vi behöver”

Försvarsmakten premierar oftare officerare som briljerar som lydiga handläggare snarare än dem som visar ledaregenskaper och initiativkraft. Det leder till att många chefer slutar på grund av att de saknar intresse för ”manövrerandet i byråkratins fördröjningsområde”, menar insändarskribenten ”Löjtnant Koskela”.

Armén ska enligt egna handböcker tillämpa uppdragstaktik. Reglementen och handböcker styr vilka metoder som kan tillämpas vid detta. Chefen leder förbandet genom att ge uppgifter, presentera målbild och syfte, samt tilldela resurser. De underställas agerar i chefens anda, tar och behåller initiativet och exploaterar uppkomna möjligheter.

I fält förväntas detta fungera. Bataljonen ger order till kompanier och funktionsplutoner. Målbilden och syftet med striden styr förbandens strid, snarare än inspel efterhand av överordnade. Chefer besöker direkt underställda chefer för att inhämta lägesbild. Det ömsesidiga förtroendet mellan chef och förband gör att förbandet arbetar i chefens anda med maximal handlingsfrihet.

PÅ KASERN KAN det se annorlunda ut. Ofta ges ordrar som snarare detaljstyr än talar om vad som ska uppnås. Målbild och syfte kan i vissa fall saknas eller formuleras på ett felaktigt sätt. Att arbeta mot en större målbild är ofta svårt, då tiden äts upp av obligatorisk verksamhet utanför enhetens kontroll. Chefsbesök är ovanliga. Det ömsesidiga förtroendet saknas ofta, eftersom det har påverkats av detaljreglering, kontrollbehov och den ömsesidiga irritation som skapas av detta.

Beskrivningen är raljant formulerad. Självklart är det inte alltid så illa. Men jag skulle förvånas om någon del av min beskrivning inte stämmer in på de flesta armébataljoner. Vad

» Vi lägger mycket tid på att inte göra fel, vilket ger oss mindre tid till att göra rätt. «

kan detta bero på? Observationerna nedan är mina egna:

Rädsla att göra fel. Vi lägger mycket tid på att inte göra fel, vilket ger oss mindre tid till att göra rätt. I en tid av hängslen, livrem och twitterdrev är det inte bara egna misstag som kan bli kostsamma – utan även dina underställdas misstag. Rädsla för att göra fel är smittsamt och det medför stora problem i förtroendet mellan chefer, medarbetare och övriga beslutsfattare. Rädsla att göra fel inskränker även på handlingsfrihet, beslutsamhet och frihet under ansvar.

Rädsla att vara obekväma. Befordringar är beroende av rekommendationer från chefer. Det finns ofta en föreställning om att obekväma åsikter, även om de handlar om lojalitet mot förbandet och uppgiften, kan leda till karriärstopp. Det gör oss mindre ärliga mot varandra, vilket i sin tur eliminerar tilliten mellan olika nivåer.

Högst grad vet bäst. Om en chef inte är tillräckligt stimulerad, kommer chefen att ta varje tillfälle att fatta ett beslut. Men även chefer under press – ekonomisk, social, professionell – väljer ofta att frånta sina underställda beslutsrätten. Därmed gör de sig skyldiga till ledningskompression. Vet verkligen högst grad bäst? Eller måste inte chefer kunna lita på sina underordnade? Varje sådant övertramp undergräver förtroendet för den högre nivån. Man bör ifrågasätta om en regementsstab vet bäst hur man utbildar en effektiv gruppchef eller hur man bedriver grundutbildning. Den högre nivån bör känna så pass stor tillit och förtroende att kontroll är överflödig.

Den nedhållande byråkratins. Blanketter, skiftplanering, nämnder och möten – ett enda stort fördröjningsområde för officerarnas arbetsglädje och kreativitet. När bataljonen i fält stöter på en minering eller utsätts för nedhållande eld är det inte den enskilda minan eller granaten som inte är hanterbar, utan mängden. När byråkratins minor och granater aldrig tar slut, tar istället orken slut.

Byråkratins gång alltid först. Att rätt ”rutiner” följs är ofta viktigare än kärnverksamheten, och ofta blir åtgärder som var tänkta att underlätta för officeren ännu en byråkratisk börda. Medarbetarsamtalet är ett exempel. Det som kunde ha varit ett stöd i arbetet, ett samtal där soldat och chef pratar om arbetssituationen och framtiden, blir snarare en fråga om huruvida rätt mall har följts och vilket datum hela plutonen var avdiskad. Att samtalet ska ha haft ett bra innehåll, att man haft en bra dialog om framtiden och att plutonens soldater upplever att de blir lyssnade på är helt ointressant, det intressanta tycks vara att pappren sitter i rätt pärm. Vad som händer med pärmar? Det vet ingen.

VILKA SOLDATER, OFFICERARE och krigsförband skapar vi med våra fredsmässiga felbeteenden? Vi premierar ofta dem som briljerar som lydiga handläggare snarare än dem som visar ledaregenskaper, dristighet och initiativkraft. Många av de chefer som behövs den dag vi ska försvara

Vad tycker du? Skriv en insändare!

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till info@officersforbundet.se.

landet kommer sluta i armén på grund av att de saknar antingen intresse eller talang för manövrerandet i byråkratins fördröjningsområde. De fredsmässiga felbeteendena förstärker därmed sig själva. Vi skapar en annan officerskår än den vi behöver.

Idag kommer inte initiativen underifrån, utan som direktiv ovanifrån. I förlängningen så går vi in i nästa krig utan att ha nått vår fulla kapacitet. Så, hur tar vi oss ur situationen? Här kommer några förslag:

Demonstrera i ord och handling förtroende. Underställda kommer att ta ansvar på sin nivå. Om det blir fel så kommer det felet ge betydligt mindre skada än om du skadar det förtroende som finns er emellan. Våga säga att du har fullt förtroende för att dina underställda löser situationen och att du kommer att hjälpa dem om de ber om det.

Prata med varandra. Kom ut till verksamheten eller fikarummet och prata. Lär känna dina medarbetare. Du kommer att lära dig otroligt mycket, och kanske kommer du att väcka de underställdas förståelse för dina egna prioriteringar.

Rensa bort byråkratin. Varje år bör det göras en översyn av förbandets rutiner i syfte att eliminera onödig byråkrati. Detta gäller på alla nivåer i Forsvarsmakten. Om processen inte bidrar till förbandets krigsduglighet bör den försvinna. Gör inte förbandets krigare till handläggare.

ALLT DETTA ÄR individuella reflektioner, baserade på individuella erfarenheter. Bevisföringen är anekdotisk, men det är också den natur som problemet har – det handlar om personliga relationer mellan chefer och underställda. Det är en kulturell fråga, och därmed inte något som kan kommenderas eller regleras.

De beteenden vi vill se hos soldater, officerskåren och krigsförbanden den dag vi befinner oss i krig, de måste odlas fram under fred. När vi befinner oss i krig kommer det vara för sent att förändras.

"Löjtnant Koskela"
Officer med erfarenhet från
tre organisationsenheter i
Forsvarsmakten.

Örlogshotellet Stockholms city

Förmånspris för Officersförbundets medlemmar!

Centralt, lugnt läge. Nära med båt, T-bana, buss och spårvagn.

Som för försvarsmaktens och övriga anställda inom försvarsdepartementets verksamhetsområde inkl. medlemmar i hemvärnet, frivilliga försvarsorg. och militära kamratföreningar i SMKR, rekryter under utbildning till sjömän och soldater samt aspiranter och kadetter under utbildning till officer. Gäller även för veteran samt nära anhörig – make/maka & barn – till personal tjänstgörande i utlandsstyrkan.

För rumsbokning:

www.orlogshotellet.com
info@orlogshotellet.com
Tel. 08-611 01 13

Stiftelsen
Drottning Victorias Örlogshem
etabl. 1908

Förståelse i all sin enkelhet är hela idén

TELEFONEN RINGER. ”Välkommen till Invidzonen, jag heter Cesilia”, svarar jag.

I luren är det tyst som så många gånger förr, men efter en kort stund hör jag hur andetaget i andra änden av luren tar sats och en pappa till en veteran på utlandstjänst i Mali presenterar sig.

Jag skjuter allt jag har framför mig åt sidan för att bli hängiven samtalet. Pappan är orolig men lösningsorienterad. Han blandar känslor med tankar om hur utsändande arbetsgivare kan agera mot anhöriga för att underlätta under en internationell insatstid. Jag som stödperson finns där utan att döma, utan att råda, bara för honom, just där och då. Jag finns för att se honom i det han är i just nu.

Han har idéer och min penna skriver nästintill oläsligt men snabbt för att kunna ta vara på dem. Det är värdefulla önskemål efter hans eget behov. Vi är själva anhöriga som har tagit till vara det som efterfrågats av oss hemmavarande under ett internationellt uppdrag. Till en början med mycket små medel. Vårt stöd före, under och efter en internationell insats byggdes upp av de vi stöttat, våra händer och öron. Pappans oro är hans egen men jag vet nu, med 12 års erfarenhet, att han delar sina känslor med så många andra pappor, mammor, partners, barn, syskon, släktingar och vänner.

GRUNDEN TILL INVIDZONEN lades när min man gjorde insats i Nepal 2007. Ensamhet och oro hade sopats under matan framför viljan att vara stark, självständig och stolt. Min önskan att hitta någon som kände som jag under insatstiden ledde till ett desperat försök att hitta någon i liknande situation, om det nu fanns det.

Efter att ha efterlyst anhöriga på Officersförbundets ”Utlandsportalen” tog det

inte lång tid innan det kom många mejl som berättade om liknande upplevelser, liknande orosmoln och som bekräftade allt jag kände. Med det kom hopp och ett lugn som senare blev en styrka som gynnade både mig och min man som var ute på insats. Jag fick kontakt med många nya vänner i liknande situation tack vare alla svar. Tillsammans kunde vi klargöra; det är en stor sak när vi lånar ut den vi bryr oss om till ett okänt och många gånger riskfyllt uppdrag.

Efter ett par år blev vårt ideella nätverk en avtalad samarbetspartner som bistår med ett brett anhörigstöd under internationella insatser till både Försvarmakten och Polisens anhöriga. Behovet utvecklade oss till att bli

» Efter ett par år blev vårt ideella nätverk en avtalad samarbetspartner som bistår med ett brett anhörigstöd under internationella insatser till både Försvarmakten och Polisens anhöriga.«

en omtänksam och rikstäckande organisation. Vi chattar och mejlar, vi rings och vi ses. Det finns en kraft i att prata med någon som redan förstår. Det är bekräftande när

vi får en plats i debatten och det underlättar nätverkande när vi har en egen plattform att vara på. Det är tryggt att veta att vi finns även om man inte behöver stöd just nu. Eller senare. Det är ett stöd i sig att veta att OM jag behöver, finns det någon.

EN TIMME HAR snabbt flutit förbi och jag pratar fortfarande med pappan till sonen i Mali. En förälders omsorg och oro som behöver ventileras. Vi har pratat om att hans son är en kompetent officer som är tränad och förberedd, har en stark organisation bakom sig och duktiga kollegor. Pappan rundar av samtalet och tackar för att han fick någon att ventileras med, någon som fattar och som han kan vara anonym med. Han avslutar med att säga att det ska bli skönt när sonen kommer hem igen och liknar sin situation med att vara i ständig beredskap hemma i vardagsrummet. Jag förstår precis.

Och bara det, i all sin enkelhet, är hela idén. ●

Cesilia Kabaca Karlsson,
grundare och generalsekreterare, Invidzonen

BOKTIPS:

Barnbok som hyllar Hemvärnet

➔ **"MARIA ÄR MED** i hemvärnet" heter en nyutkommen barnbok av bröderna Michael och Stefan Sjödin. Boken är ett privat initiativ för att lyfta fram och förklara Hemvärnets verksamhet.

"Upprinnelsen till Maria är med i Hemvärnet finns i att förståelsen för vad vårt försvar gör för vårt land och civila samhälle

har hamnat i skymundan. Det här var för vrida känt och som många, många naturligt var en del av. Nu har dock den kunskapen dränerats sedan Försvarsmakten gång efter annan skurits ner från 1990-talet och fram till våra dagar", skriver författarna i ett pressmeddelande.

Boken finns att köpa på bland annat Bokus och Adlibris. ●

Efter tuffa löneförhandlingar - efterträdare till Harald V rekryterad

Gotlands regemente har rekryterat en efterträdare till Harald V, som avled i september efter en kort tids sjukdom. Harald VI är två år och kommer, precis som föregångaren, från Fardhem.

"Rekryteringen av en ny Harald är genomförd. Harald V:s gode vän Adjutanten anmälde tidigt sitt intresse för tjänsten och efter säkerhetsprövning, personalförsörjningsnämnd och tuffa löneförhandlingar är nu parterna överens och Harald VI kan börja sin introduktionsutbildning", skriver P18 i ett inlägg på Instagram. Inlägget fortsätter med ett uttalande från kommunikationschef Tomas Ångshammar: "Harald VI kommer att få många spännande uppdrag under kommande år och träffa allt från barn till rekryter, generaler och kungligheter så det är viktigt med en bra personlighet, förutom att han måste vara bildskön. Traditionen med en gubbe som förbandsmaskot har funnits sedan 1979 och betyder mycket för P18:s identitet så det är väldigt roligt att vi nu får en ny Harald på plats", säger han.

INSTAGRAM:

Utbildningshumor

● Flera konton skildrar utbildningarna på officersprogrammet och Högre officersprogrammet samt värnpliktsutbildningen – ur en lite mer humoristisk synvinkel.

"På FHS skall den akademiska krigaren dela skolutrymret med de civila studenterna. En viss utmaning i att överbrygga kulturella och åldersmässiga skillnader kan anas. Men vi kan finna samma gemenskap i att dela samma pluggångest.", skriver kontot "Hopare_som_fan" i ett inlägg.

varnpliktig_som_fan

Ingen:
Inte en själ:
Värnpliktig: "keps"
Befäl:

Även "Kadett_som_fan" (som inte uppdaterar lika frekvent längre), "Varnpliktig_som_fan" och "Sofu_som_fan" är tre memekonton som erbjuder humor och, i ärlighetens namn, en hel del visdomar.

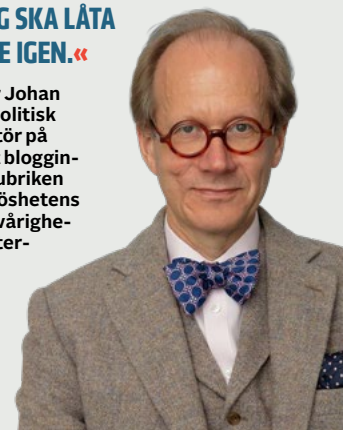
LYSSNINGSTIPS:

● "Kodnamnet Pam skyddade hennes identitet och det är först nu som civil som hon kan prata om delar av det hon gjort som soldat. En berättelse om hemliga operationer och strider i Afghanistan men också om svårigheten att vara kvinnlig pionjär i en manlig värld. Under tio år arbetade Petra Malm under kodnamnet Pam. Hon blev den första kvinnan som klarade de hårda testerna till försvarets specialförband SOG – Särskilda operationsgruppen". Så beskrivs avsnittet "Kodnamn: Pam" av P1 Dokumentär som släpptes nyligen.

»SVERIGES AVRUSTNING VAR UNIK. ANDRA LÄNDER I VÅR NÄRHET TYCKTE INTE ALLS ATT DET VAR DAGS ATT AVSKAFFA FÖRSVARET. DET FANNS DE SOM PÅPEKADE HUR HUVUDLÖST DET VAR I REALTID. DET ÄR VIKTIGT ATT MINNAS DETTA, FÖR DET ENDA SOM VI MÖJLIGEN KAN LÄRA OSS AV DET SOM GJORDES ÄR ATT VI ALDRIG SKA LÅTA DET SKE IGEN.«

Det skriver Johan Hakelius, politisk chefredaktör på Fokus, i ett blogginlägg med rubriken "Försvarslöshetens pris", om svårigheterna att återuppbygga försvarsförmåga.

Officerare.....	6656 (-22)
Specialistofficerare.....	2152 (+4)
Soldater och sjömän.....	4376 (-66)
Övriga	355 (-1)
Studenter.....	577 (+30)
Summa.....	14 116

Lönerna

Rals och lönerarbete - hur ligger det till?

Just nu pågår lönerevisionsförhandlingar runtom på Försvarmaktens förband. Utöver detta är även mycket annat på gång vad gäller den militära personalens löner. Inte minst närmar vi oss slutet på nuvarande avtalsperiod och en ny avtalsrörelse under 2020. Förbundets förhandlingschef Susanne Nyberg ger sin syn på läget.

Hur går det med Ralsförhandlingarna ute på förbanden, när kan medlemmarna räkna med att nya löner är färdigförhandlade?

– Vi har inte fått några särskilda signaler om att det skulle vara stökigare än normalt med revisionsförhandlingarna, förutom en

alltför liten budget då, så en from förhoppning är att vi ska kunna vara i hamn till årsskiftet. Det kan naturligtvis dra ut lite mer på tiden av olika anledningar, exempelvis för att man på vissa håll inte lämnar ut relevanta förhandlingsunderlag till ATO och det stora behovet av följdjusteringar till den erfarna

Susanne Nyberg

personalen. Men jag förutsätter att parterna respekterar varandra och har som gemensamt mål att teckna nya avtal om löner så snart som möjligt.

Just de här följdjusteringarna till erfaren personal som kanske inte tjänar så mycket mer än nivån på de nya lägsta lönerna, hur går det där?

– Försvarmakten adresserar visserligen problemet i och med beslutet om de nya lönerna, men har dessvärre inte tillskjutit de medel som krävs för att verkligen rätta till nivåerna. Vårt krav på 325 miljoner för att korrigera lönenivåerna är oförändrat. Sedan kan man

Glöm inte att följa oss i sociala medier för aktuell uppdatering kring vad som händer i förbundet.

Kurser för förtroendevalda

Du har väl inte missat att Officersförbundet håller kurser och utbildningar i det mesta som en facklig förtroendevald bör veta? Ta chansen att lära dig mer om fackliga grunder, arbetsmiljö, rekrytering, arbetsrätt och mycket mer. Se hela vårt kursutbud och anmäl dig på officersforbundet.se/kurser

fer som lyder under chefsavtalet upplever en osäkerhet kring vilka övriga ersättningar de omfattas av, till exempel FM-dygnsersättning (ej tid) och joutersättning, vilket är mycket olyckligt.

Under nästa år går vi in i en ny avtalsrörelse på staten samt nytt Ralsavtal med Försvarsmakten. Vad kan vi vänta oss?

– Vi måste få rätsida på lönestrukturen för den militära personalen. Erfarenhet och kompetens ska löna sig oavsett om du byter befattning eller inte och cheferna måste få en lön som motsvarar det ansvar de har. Det måste skjutas till ordentliga medel för följdjusteringar av lönerna för att militär personal skall kvarstanna i yrket. Försvarsmakten har inte råd att i en växande organisation tappa fler individer som många gånger har unika kompetenser som inte går att rekrytera "från gatan". Tillskott i linje med vårt krav på 325 miljoner är vad som behövs för en rimlig lönespridning, utöver Ralspengar. Här ser vi gärna att vi kan skaka hand med Försvarsmakten om en ny lönestruktur för den militära personalen så snart som möjligt. Det är en av förutsättningarna för att avtalsrörelsen ska bli så smidig som möjligt.

Slutligen, vad kan du säga till de enskilda medlemmar som undrar över sin egen lön och hur man som enskild ska agera för att påverka?

– För att få reda på hur Ralsförhandlingarna går just nu är det bäst att tala med en representant från din lokala förening. Särskilt viktigt är

detta om du nyligen fått en ny befattning eller förändrade arbetsuppgifter. Vid de tillfällena ska du alltid kontakta din lokala förening och prata om vilken lön som kan vara lämplig innan du tackar ja. Annars kan jag bara uppmana samtliga att hålla lönefrågan vid liv. Våga pra-

ta lön på arbetsplatserna, dina föreningsrepresentanter och med cheferna. Engagemanget i lönefrågan finns, och vi måste uppmärksamma arbetsgivaren i alla led att den är mycket viktig för att verksamheten ska kunna fortgå på ett professionellt sätt. ●

»Vi måste få rätsida på lönestrukturen för den militära personalen. Erfarenhet och kompetens ska löna sig oavsett om du byter befattning eller inte och cheferna måste få en lön som motsvarar det ansvar de har.«

tillägga att Försvarsmakten på förbandsnivå i många fall börjat inse behovet av högre löner för att rekrytera och bevara kompetens. Från ett antal förband kommer nu förslag till omfattande löneökningar för att ha någon chans att konkurrera med den civila marknaden. Det är bra, lite för sent eftersom många militärer med nyckelkompetenser redan har slutat. Nu måste fler förband följa efter. Som läget är nu har den militära personalen halkat efter övriga arbetsmarknaden för mycket. Detta gäller även för chefer där vi genom att göra jämförelser utifrån arbetsuppgifternas svårighetsgrad och ansvarsnivå kan konstatera att det är en bra bit kvar att justera för arbetsgivaren för att vara trovärdig i sin lönesättning. Dessutom har vi en situation där många che-

Välkommen till kansliet, Martin!

Islutet av oktober hälsades Martin Sachs välkommen som ny ombudsman på Officersförbundets kansli. Martins fokusområde, utöver stöd till medlemmar och föreningar, kommer att vara arbetsmiljö.

Martin kommer närmast från en befattning på US Central Command i Tampa, USA. Innan dess tjänstgjorde han som CLEDS MA på HKV under fyra år. Han har arbetat i Försvarsmakten sedan 1995.

På kansliet kommer Martin att ge stöd och rådgivning till officersföreningar och medlemmar. Men hans huvuduppgift kommer bli att verka som den sammanhållande kraften för Officersförbundets arbetsmiljöarbete.

– Det känns oerhört roligt och spännande att ta det här klivet. Arbetsmiljöfrågorna har legat mig varmt om hjärtat länge, och jag ser det som ett av de viktigare områden vi som fackförbund har att arbeta med. Jag har under min karriär sett såväl bra som väldigt dåliga exempel på hur Försvarsmakten arbetar med arbetsmiljö och jag vet att det finns mycket att göra på området till gagn för våra medlemmar, säger Martin Sachs.

Försäkring

Är du rätt försäkrad?

Genom försäkringsbolaget If kan du som medlem i Officersförbundet teckna förmånliga försäkringar - för dig själv, din familj och dina prylar. Men glöm inte att då och då se över hur ditt försäkringsskydd faktiskt ser ut.

OFFICERSFÖRBUNDETS gruppförsäkring är unik i och med att den erbjuder ett skydd som gäller även i krigszoner. Det spelar alltså ingen roll om du skadar dig på jobbet, hemma i köket eller på internationell insats i Mali eller Afghanistan. Försäkringsskyddet gäller oavsett.

Vad som också kan vara bra att veta är att den gruppförsäkring du kan teckna genom ditt medlemskap i förbundet även gäller vid utövade av extremsporter, såsom fallskärmshoppning, downhillåkning med cykel eller dykning.

OFFICERSFÖRBUNDETS MEDLEMMAR är en unik individerkategori med mycket speciella förutsättningar. Därför känns det roligt att vi kunnat utforma den här försäkringslösningen speciellt anpassad för dem, säger Anna Pargéus, produktspecialist på If.

Utöver personförsäkringar (olycksfallsför-

säkring, sjukkapital, livförsäkring, osv.) har du genom ditt medlemskap även möjlighet att teckna förmånliga försäkringar för ditt hem och din bil.

Vilka försäkringar du faktiskt behöver och vilka försäkringsbelopp du bör ha skiljer sig åt beroende på var i livet du befinner dig. Därför är det viktigt att du ser till att hålla koll på dina försäkringar när din livssituation förändras.

- För både försäkringar för dig själv, dina nära, hemmet och bilen gäller att det är viktigt att du ser till att anpassa dem efter ditt faktiska behov. Det är onödigt att betala vare sig för mycket eller för lite, viktigast är att du är rätt försäkrad, säger Anna Pargéus.

EXEMPEL PÅ NÄR du behöver se över ditt försäkringsskydd är till exempel när du:

- Byter bostad
- Flyttar ihop med någon, blir sambo eller gifter dig
- Skaffar barn
- Köper eller byter bil

ÄR DU FÖRSÄKRAD hos If via Officersförbundet är det alltid enkelt att se över och ändra ditt försäkringsskydd direkt via webben. Gå in på

if.se/officersforbundet och logga in på "Mina sidor" med hjälp av mobilt BankID. Du kan också ringa till Officersförbundets egen kundservice hos If på telefon 0770 00 01, så får du hjälp av personal som är speciellt utbildade på våra medlemsförsäkringar. ●

Pension

Nu kan du (äntligen) beräkna rätt pension

De digitala verktygen för att beräkna sin pension har hittills inte varit anpassade för officerare med pensionsålder 61 år. Detta ska nu vara åtgärdat.

IBERÄKNINGSVERKTYGEN PÅ minpension.se och på Pensionsmyndighetens webbplats var det tidigare svårt att få till rätt pensionsbelopp om man tillhör kategorin officerare med

pensionsålder 61 år. MinPension, vars prognoser ligger till grund även för Pensionsverkets beräkningar, meddelar nu att även yrkesofficerare ska presenteras med korrekt pensionsålder direkt i pensionsprognosen. Det ska nu alltså inte längre finnas ett behov att själv flytta uttaget av pension till 61 år, något man tidigare behövde göra.

Bilden i anslutning till denna

artikel visar exempel i presentationen på minpension.se för en yrkesofficer med pensionsålder 61 år, så som den ser ut direkt efter inloggning.

Vi har tidigare gått ut med information om hur man skulle gå tillväga för att få till en rättvisande pensionsberäkning. Den vägledningen är nu alltså inte nödvändig att följa, även om den fortfarande fungerar. ●

Biosugnen? Värva en kollega.

Vad passar bättre i höstrusket än att krypa ner i en biofåtölj? Du som värvar en ny medlem till Officersförbundet belönas därför just nu med två biobiljetter.

Och ja, rekryterar du fler kollegor, får du fler biobiljetter. Kanske kan du bjuda hela plutonen på nästa premiär?

Du som rekryterar flest nya medlemmar per månad kommer även att belönas med en extra överraskning!

Så, bidra till ett starkare förbund OCH få ett gratis biobesök. Bättre kan det inte bli!

Så här gör du:

1

Den kollega du rekryterar måste anmäla sitt medlemskap på vår webbplats: www.officersforbundet.se/blimedlem

2

Klicka i rutan "Jag har blivit värvad av en kollega" i ansökan och fyll i namn samt person- eller medlemsnummer på den som rekryterat.

3

När ansökan registrerats, skickar vi biobiljetterna. Se därför till att dina medlemsuppgifter är uppdaterade och korrekta på **Mina sidor** på vår webbplats.

Porträttet

Utan alla de som engagerar sig och arbetar så hårt för våra medlemmar är Officersförbundet ingenting. Med "Porträttet" vill vi låta er lära känna dessa människor, vilka de är, och vad som får dem att engagera sig.

Klas i sin rätta miljö, ombord en stridsbåt 90.

"Engagemang lönar sig"

Hade inte Klas Hellström blivit kustjägareofficer hade han nog varit jurist. I dag är det istället det fackliga engagemang som ger utlopp för såväl fallenheten för att sätta sig in i komplicerade lagar och regelverk, som att hjälpa andra. Möt Klas Hellström, Officersförbundets yngsta styrelseledamot, och dessutom styrelsens enda specialistofficer.

Text: Fredrik Hultgren Foto: Margareta Bloom Sandebäck

Att göra värnplikten som kustjägare var en självklarhet, att bli officer var det inte. Men så blev det, trots en del turer på vägen dit. Klas hade av sin bror fått höra att värnpliktstiden som kustjägare varit det bästa han gjort. Så när det var dags för mönstring satsade Klas hårt på att komma igenom det nålsöga som fanns och fortfarande finns för att antas till den tuffa utbildningen. Efter extramönstring på Rindö hade han klarat det, och ryckte in i september 2005.

Klas fick mersmak för det militära och efter värnplikten följde en tid som anställd soldat i den internationella amfi-

biestyrcan som då sattes upp. I augusti 2007 påbörjade Klas officersutbildningen som kadett i den allra första kullen specialistofficerare. En i alla avseenden inte helt angenäm upplevelse.

Det visade sig vara många turer med utbildningen, många besked om vad som gällde som sedan ändrades, order och kontraorder. Bara frågan om vilken grad de nya specialistofficerarna skulle få vid examen var föremål för förändring fram och tillbaka under utbildningstiden.

– Vi var tvungna att sy upp dubbla C1:or inför examen, en med fänriks grad och en med sergeantsbeteckningen, minns Klas.

Som först ut i ett nytt system blev Klas och hans studiekamrater lite av försökskaniner, men överlag är han ändå nöjd med tiden som kadett.

– Vi fick ju gå både på SSS och MSS vilket gav en bra bredd, inte minst byggde man ett bra nätverk inom en stor del av Försvarsmakten på det viset, något jag har nytta av nu.

EFTER EXAMEN HAR Klas jobbat på Amfibieregementet på Berga, främst i olika instruktörsbefattningar. En mission till Afghanistan har det hunnit bli också. Klas åkte ner år 2012

med FS22 där han ingick i ett Operations and Mentoring Liaisons Team (OMLT).

– Det var lärorikt. En intensiv och intressant tid. Att ingå i OMLT gjorde att man nog fick en lite annorlunda bild av läget och landet. Vi spenderade ju i princip mer tid med afghanernas och på deras bas än med de andra svenskarna och den egna campen.

Sedan 2013 ingår Klas i Amfibieregementets utbildningsavdelning. Utbildningsavdelningen är lite som en beställarorganisation för övriga förbandet. Man bistår med utbildningar och stöttar upp där det behövs.

– Det blir effektivt när vi kommer in lite från sidan och kan bistå exempelvis plutonerna och kompanierna vid genomförandemomenten.

För oss går det fort att planera och genomföra exempelvis en plutons- eller kompaniskjutning, på så vis behöver inte våra kollegor lägga så mycket tid på den biten, säger Klas.

Det var under kadettiden som det fackliga engagemang- et vaknade, främst eftersom alla turer fram och tillbaka och osäkerheten om vad utbildningen skulle leda till skapade så mycket frustration.

– Det visade sig för många att specialistofficersprogrammet blev något annat än det vi först sökt oss till. Vi skrev till exempel brev till personaldirektören och försvarsministern om våra farhågor inför det nya gradsystemet som då introducerades, säger Klas.

FÖRSTA DAGEN på skolan blev Klas medlem i förbundet och 2010 såg han en lapp på anslagstavlan om att gå med i OF Amfibiekårens styrelse. Han blev invald och har suttit kvar sedan dess. År 2011 blev han invald som suppleant i förbundsstyrelsen, som den förste specialistofficeren någonsin, dessutom yngst i styrelsen.

År 2014 ställde han dock inte upp för omval till förbundsstyrelsen, utan tog istället tjänstledigt och följde med sin flickvän (numera fru, Klas gifte sig i somras) till Norge för att stötta henne i sin karriär. Under de två och ett halvt åren kunde han kombinera inhoppande på Amfibieregementet med studier i Norge. Väl hemma i Sverige igen hade Klas med sig en kandidatexamen i ekonomi och administration. Något han haft nytta av i sitt fackliga arbete.

År 2017 blev han åter invald i förbundsstyrelsen, nu som ordinarie ledamot. Fortfarande är han yngst i styrelsen, och fortfarande är han den enda ordinarie ledamoten som är specialistofficer.

Vad säger det egentligen om förnyringen i förbundet, när du åtta år efter att ha valts in i styrelsen första gången, fortfarande är yngst?

– Vi har generellt en väl fungerande förbundsstyrelse med en bra mix av erfarenhet från hela Försvarsmakten. Men det är klart att det skulle vara bra med fler och andra perspektiv. Men man får nog tänka på att såväl GSS-anställda som specialistofficerare är relativt unga personalkategorier jämfört med officerarna, och som GSS arbetar man ju bara inom Försvarsmakten ett visst antal år innan man utbildar sig vidare eller lämnar. Med tiden hoppas jag att sammansättningen bättre kommer att spegla våra med-

lemskategorier, jag tror även att det är nödvändigt för vår trovärdighet, säger Klas.

Vad har det gett dig att sitta med i förbundsstyrelsen, hamnar man inte väldigt långt ifrån medlemmarnas dagliga verksamhet när man sitter på styrelsemöten på kansliet i centrala Stockholm?

– På det personliga planet har det varit väldigt givande. Främst kanske för att man får en annan omvärldsförståelse, en bättre bild av helheten och bakgrunden till de beslut som fattas och som påverkar oss ute på förbanden.

JUST DEN ASPEKTEN, att ha helhetsbilden och kunskapen om hur beslut har fattats och varför exempelvis ett avtal blev som det blev, kan ibland leda till en frustrerande känsla i mötet med andra medlemmar.

– Medlemmar kan ibland uttrycka

besvikelse eller ifrågasätta beslut som fattats eller avtal som slutits. Men vad man då ofta missar är att utan Officersförbundets arbete hade resultatet förmodligen blivit ännu sämre. Att vi sedan verkar inom en statlig myndighet, en fullständigt unik myndighet dessutom, gör att vissa saker tar lång tid. Och det kan ju ibland leda till frustration hos medlemmar som upplever att inget händer. Men de gånger man har möjlighet att lite mer ingående förklara varför saker och ting ser ut som de gör brukar folk både förstå och acceptera, säger Klas och lägger till att just det här med att förklara och berätta om verksamheten är något förbundet borde bli bättre på generellt.

– Officersförbundet gör väldigt mycket bra saker för sina medlemmar, såväl centralt som lokalt. Jag tror att vi måste bli bättre på att visa upp oss för våra medlemmar, att allt det engagemang och hårda arbete som alla våra förtroendevalda, arbetsplatsombud och skyddsombud dagligen utför faktiskt gör stor skillnad. Och att engagemang lönar sig. ●

Som instruktör på utbildningsavdelningen är detta en vanlig bild av Klas vardag.

Klas Hellström

Ålder: 33 år

Fackligt uppdrag:

Ledamot i förbundsstyrelsen, ledamot i OF Amfibiekåren

Bakgrund i korthet:

Specialistofficersexamen 2009. Sedan dess anställd vid Amfibieregementet på Berga.

Familj: Fru. Två katter.

Bor: Liljeholmskajen i Stockholm. Född och uppvuxen i Umeå

På fritiden: Tränar, reser, matlagning, umgås med vänner och familj

OFFICERSFÖRBUNDET

Fråga förbundet

Här publicerar vi frågor som ni medlemmar har ställt till våra ombudsmän, där vi tror att svaren kan ha intresse för fler än frågeställaren.

Har du en fråga?

Maila våra experter:

kansliet@officersforbundet.se

Foto: Försvarmakten

Samma lön som oerfarna, är det ok?

Jag har varit anställd soldat skyttesoldat och har tre års erfarenhet. Nu kommer nyanställda kollegor in utan erfarenhet och har i princip samma lön som jag. Vad är rimligt att jag ska ha för lön egentligen?

I Försvarmakten tillämpas individuell lönesättning, det vill säga du ska ha lön efter hur väl du presterar, hur svåra arbetsuppgifter du har och vilket ansvar du har. Därför är det omöjligt att svara exakt

vilken lön som är rimlig i varje enskilt fall. Men har du med din erfarenhet och kunskap en lön som är densamma som en helt nyanställd är det ett tecken på att lönebildningen inte fungerar optimalt på ditt förband. Du bör tala lön med din chef vid medarbetar- och lönesamtal. Får du en ny befattning eller förändrade arbetsuppgifter ska du alltid diskutera lön innan du tackar ja. Känner du att du inte får gehör från chefen ska du tala med din lokala förening.

Fredrik Norén, ombudsman

Måste jag ha långledigt?

Jag ska arbeta måndag till torsdagen veckan efter, det vill säga elva dagar i sträck. Stämmer det då att jag måste ha 72 timmars sammanhängande veckovila? Om jag själv vill ha kortare helg så måste det väl vara ok?

Här är det faktiskt inte ok att bestämma själv. Detta är i grunden en EU-reglering

som återfinns i svenska arbetstidslagen, det kallas allmänt "skyddsregel". Vidare så är det avtalat mellan oss och FM att det är en skyldighet för arbetsgivaren att följa regeln om 72 timmars veckovila vid sammanslagning veckovila. Som arbetstagare så är det alltså en rättighet att få denna veckovila och det finns ingen möjlighet för den enskilde att bryta mot regeln. Det är alltså såväl en rättighet som det är en skyldighet.

Patrik Larsson, ombudsman

»Som arbetstagare så är det alltså en rättighet att få denna veckovila och det finns ingen möjlighet för den enskilde att bryta mot regeln. Det är alltså såväl en rättighet som det är en skyldighet.«

Beordrad komp med kort varsel

På mitt förband har chefen med kort varsel (ibland samma dag) beordrat oss att ta kompensationsledigt för FM-dygn, när han ansett att verksamheten inte krävde vår närvaro. Kan han göra så?

Nej, är det tydliga svaret. När det gäller uttag av ledighet, kompensationsledighet

såväl som semester, ska det planeras på samma grunder som arbetstid. Det vill säga all tid ska finnas i listan som presenteras minst 30 dagar innan den startar. Därefter finns möjligheten att göra omplaneringslista om händelsen ligger längre fram än 14 dagar. Är det kortare än 14 dagar så finns inte den möjligheten för arbetsgivaren att styra förläggningen av komplementledighet. Däremot så kan den enskilde önska och om det fungerar för verksamheten då beviljas uttag av kompensationsledighet.

Patrik Larsson, ombudsman

Rättning i raderna
Ett fel smög sig in i förra numrets "Fråga förbundet" (nr06/2019). Taket för sparade semesterdagar är 35 och inget annat.

Kansliet:

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Administrativt ansvarig:

Marie Eriksson

Ombudsmän:

Patrik Larsson, Conny Jansson,
Mikael Boox, Mikael Kenttälä,
Fredrik Norén, Elina Meyer,
Martin Sachs

Medlems- och försäkringservice:

Carina Viklund

Förhandlingschef:

Susanne Nyberg

Kommunikationschef:

Fredrik Hultgren

Kommunikatör:

Jennie Timgren

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer:

Jonas Holmgren, Hampe Klein

Adress:

Officersförbundet
Box 5338 102 47 Stockholm

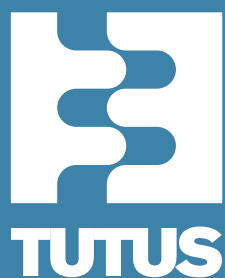
Telefon: 08-440 83 30

Fax: 08-440 83 40

E-post:

kansliet@officersforbundet.se

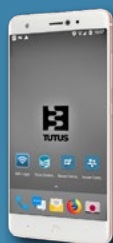

I nationens tjänst.

För skydd av hemliga och sekretessbelagda uppgifter.

VPN och brand-
väggar

Säker krypterad
smartphone

Kryptering av filer
och kataloger

Svensk säkerhetsteknologi, godkänd på nivån Restricted.

+46 8 551 102 30, info@tutus.se, www.tutus.se

B Posttidning

Avs: Officersförbundet
Box 5338, 102 47 Stockholm

UTAN MÄNNISKOR
INGET FÖRSVAR

Utan Johan inga pansartrupper

Sveriges försvar består av människor som Johan. Tyvärr är det alltför många som tröttnar eller slutar på grund av dåliga villkor. Och vem ska då använda all vår avancerade utrustning?

För 325 miljoner kronor, en halv procent av försvarsbudgeten, kan vi göra de allra nödvändigaste justeringarna av löneläget, så att fler ska välja och stanna i Försvarsmakten. Hittills har den investeringen uteblivit, men vi fortsätter att kämpa. För utan människor, inget försvar.

Ta del av vår kamp på forsvaraforsvaret.nu

FÖRBUNDET FÖR DIG SOM ÄR YRKESOFFICER, SOLDAT ELLER SJÖMAN. VI FÖRSVARAR FÖRSVARET.

OFFICERSFÖRBUNDET